

Online szexuális zaklatás

A jelenség megértése,
megelőzése
és kezelése

Iskolai útmutató

PROJECT
deSHAME

Digital Exploitation and Sexual Harassment Among Minors in Europe
Understanding, Preventing, Responding

Co-financed by
the European Union

Tartalomjegyzék

Mi az, amit tudunk?	2
1. Az útmutatóról	3
1.1 Kiknek szól?	3
1.2 Miről szól?	3
1.3 Miért fontos ez a téma?	3
2. Összefoglalás	4
3. Az online szexuális zaklatás jelenségének megértése	6
3.1 Mi az az online szexuális zaklatás?	6
3.1.1 Definíció	6
3.1.2 Milyen formái lehetnek az online szexuális zaklatásnak?	6
3.1.3 Milyen jelenségekkel járhat még együtt az online szexuális zaklatás?	8
3.2 Terminológia	8
3.3 Hatás	8
3.3.1 Kit érhet online szexuális zaklatás?	8
3.3.2 Áldozathibáztatás	9
3.3.3 Szexuális megszegényítés	10
3.3.4 Hogy érezhetik magukat az áldozatok?	10
3.4 Kutatási eredmények	11
3.4.1 Milyen gyakran fordul elő?	11
3.4.2 Mi az oka?	11
3.5 Az online szexuális zaklatás és a jog	12
3.6 Az online szexuális zaklatás jelenségének megértése: ellenőrző lista	13
4. Az online szexuális zaklatás megelőzése	14
4.1 A teljes iskolát átfogó megközelítés	14
4.2 A fiatalok megelőzéssel kapcsolatos attitűdje	15
4.3 Az iskolák törvényi kötelezettségei	16
4.4 A megelőzés lépései	17
4.4.1 A tisztelet és beleegyezés fogalmainak tisztázása – offline és online	17
4.4.2 A vonatkozó szabályzatok és protokollok frissítése	18
4.4.3 A jelentés/segítségkérés folyamata legyen egyszerű és átlátható	19
4.4.4 A technológia felelős használatának támogatása	20
4.4.5 Könnyen elérhető segítség	20
4.4.6 Hatásmérés, értékelés	21
4.5 Az online szexuális zaklatás megelőzése: ellenőrző lista	21
5. Az online szexuális zaklatás eseteinek kezelése	22
5.1 A fiatalok jelzéssel kapcsolatos attitűdje	22
5.2 Azonnali válaszok az online szexuális zaklatással kapcsolatos jelzésekre	23
5.3 Szükség van-e a rendőrség bevonására?	23
5.4 Az esetkezelés további lépései	25
5.5 További támogatás	26
5.6 Együttműködés a szülőkkel, gondviselőkkel	27
5.7 A fiatalok online viselkedésének megváltoztatása	27
5.8 Az online szexuális zaklatás megelőzése: lista	28
6. További segítség	29
Melléklet 1	30

35% tanúja volt annak, hogy a kortársaik ál-adatlapokat hoztak létre azért, hogy szexuális tartalmú képeket, kommenteket vagy üzeneteket küldjenek, míg több mint felük (54%) látta, hogy kortársaik személyes adatokat osztanak meg „könnyűvérűnek” tartott társaikról.

6% a 13–17 év közötti válaszadók közel 6%-áról az elmúlt évben részben vagy teljesen meztelen kép került engedély nélkül megosztásra; 29%-uk pedig tanúja volt ilyen esetnek.

72% A válaszadók többsége (72%) egyetért az állítással: egy lány rossz megítélésben részesül, ha meztelen vagy részben meztelen kép kerül ki róla az internetre, míg kevesebben gondolják ugyanezt egy fiú esetében (46%).

21% A válaszadók 21%-a tanúja volt annak, hogy fiatalok titokban készítettek szexuális tartalmat másokról, majd megosztották online, míg 6% mondta, hogy maga is csinált ilyet a múlt év során.

9% A 13-17 év közötti válaszadók 9%-a kapott szexuális fenyegetést kortársaktól az interneten, míg 25% volt tanúja ilyen esetnek.

5% A válaszadók 5%-a kapott szexuális fenyegetést kortársaktól az interneten.

„Egyfolytában azzal jöttek, hogy küldjek szex fotókat és videókat magamról, és nem hagytak békén, fenyegettek, amikor nemet mondtam.”

Lány, 13 éves

„Az egyik barátnőm összeveszett ezzel a sráccal, most már ki nem állhatják egymást, de korábban beszéltek. A barátnőm soha nem küldött neki képeket, de ez srác leszedte a képeit a netről és kitette sztoriba, és ezek meztelenek.”
Lány, 16 éves

7% A válaszadók 7%-a számolt be arról, hogy partnere nyomást gyakorolt rá, hogy osszon meg meztelen/majdnem meztelen képet magáról– jellemzően inkább lányok jelezték ezt.

26% A 13-17 év közötti válaszadók 26%-a számolt be arról, hogy szexuális magatartásukról pletykák keringtek az interneten a múlt évben. A válaszadók több mint kétharmada (72%) szerint a lányokat a pletykák alapján jobban elítélik.

10-ből 9 válaszadó (90%) tanúja volt annak, hogy lányokat bántó szándékkal „ribancnak” vagy „kurvának” hívnak az interneten; míg a válaszadók majdnem kétharmada (59%) számolt be homofób vagy transzfób kifejezésekről.

A 13-14 év közötti válaszadók **közel fele** (44%) volt tanúja, hogy kortársaik úgy szerkesztenek át képet másokról, hogy azok szexuális töltetet kapjanak: például egy pornográf képre szerkesztik az arcukat, vagy szexuális tartalmú emoji-kat illesztnek a fotóra.

1. Az útmutatóról

1.1 Kiknek szól?

Az útmutatónk minden olyan felnőttnek ajánlott, aki gyerekekkel foglalkozik, így felelősséggel tartozik a gyerekek és fiatalok védelme és jólléte iránt, illetve lehetősége van gyermekvédelmi irányelvek, szabályzatok bevezetésére az iskolában.

1.2 Miről szól?

Az útmutató összefoglalja:

- Az online szexuális zaklatás meghatározását, különböző formáit
- Az online szexuális zaklatás hatását
- Az online szexuális zaklatás hátterében fellelhető okokat
- Az oktatási intézmények felelősségét
- A megelőzés lehetőségeit
- A szakmaközi együttműködés lehetőségeit
- Az esetek lehetséges kezelését
- A jelzés/segítségkérés növelésének lehetőségeit

1.3 Miért fontos ez a téma?

A fiatalok egyre jobban ki vannak téve a kortársaik bántó, vagy akár félelmet keltő online viselkedésének. Miközben a technológiai fejlődésnek rengeteg pozitív hatása van, sok olyan lehetséges veszélyt is magában hordoz, mint a kortársak közötti online szexuális zaklatás.

Ahhoz, hogy a fiatalok jóllétét az iskolai közösségben is biztosítsuk, alapvető, hogy, az online szexuális zaklatás kérdéskörével is foglalkozzunk. Ehhez együttműködésen alapuló, az egész iskolai közösséget bevonó szemléletre van szükség. Fontos, hogy az iskola, mint intézmény, példát mutasson és a hétköznapiakban úgy működjön, amit a diákoktól is elvár. Ebbe beletartozik az őszinte és nyílt kommunikáció, valamint az, hogy a nehézségekkel küzdő diákok támogatást kapjanak. Ehhez a szülők, a diákok és az iskola együttműködésére van szükség, valamint arra, hogy a szexedukáció és az online szexuális zaklatás jelenségének megértése és kezelése prioritást kapjon. A tanároknak képzéseket kell biztosítani, támogatást, és időt arra, hogy ezekkel a témákkal tanórai keretek között is foglalkozni tudjanak. Célként kell kitűzni a diákok érzelmi intelligenciájának, és önismeretének fejlesztését, és célzottan támogatni azokat a diákokat, akik online szexuális zaklatás áldozatává váltak. Ez azonban csak és kizárólag az iskolai vezetés teljes támogatásával, egy elfogadáson alapuló iskolai kultúrával, és hatékony iskolai irányelvekkel, szabályzatokkal lehetséges.

Az útmutatóban hivatkozott statisztikai adatok a deSHAME projekt során készült kutatásból származnak. 2017-ben több mint háromezer 13–17 év közötti diák vett részt egy felmérésben, az Egyesült Királyságban, Dániában és Magyarországon. Ha külön nem említjük, akkor a statisztikák a magyar adatfelvételtől származnak.

2. Összefoglalás

Az online szexuális zaklatás jelenségének megértése: ellenőrző lista

- Az iskola munkatársai ismerik az online szexuális zaklatás különböző megjelenési formáit, és sajátos jellemzőit?
- Az iskola egésze számára tisztázott, hogy mit jelent az online szexuális zaklatás, és miért elfogadhatatlan?
- Az iskola dolgozói tisztában vannak azzal, hogy az online szexuális zaklatás sokszor együtt jár offline zaklatással és más, ártalmas szexuális viselkedéssel?
- Az iskola egységes nyelvezetet alakított ki az online szexuális zaklatás különféle jelenségeivel kapcsolatban, és azt képes hatékonyan használni?
- Az iskola hatékonyan kezeli az áldozathibáztató, elfogult, előítéletes attitűdöt?
- Az iskola dolgozói ismerik azokat a háttér tényezőket, amik hozzájárulhatnak a diákok ártalmas szexuális viselkedéséhez online?
- Az iskola ismeri azokat a jogszabályokat és törvényi előírásokat, melyek az online szexuális zaklatással kapcsolatosak?

Az online szexuális zaklatás megelőzése: ellenőrző lista

- Hogyan jelenik meg az intézményben a teljes iskolát átfogó megközelítés?
- Hogyan jelennek meg az online biztonságról, valamint az egészséges, kölcsönös tiszteleten alapuló kapcsolatokról szóló üzenetek az iskola mindennapjaiban?
- Az iskola vezetése naprakész tudással rendelkezik az online szexuális zaklatással (megelőzés, jelentés menete, esetkezelés) kapcsolatban?
- Az iskola támogatja a munkatársait abban, hogy képesek legyenek megelőzni és kezelni az online szexuális zaklatás eseteit? Biztosít ehhez képzést, irányelveket, eljárásokat, amikre a dolgozók támaszkodni tudnak?
- Az iskola dolgozói és a diákok ismerik a különböző adatvédelmi beállításokat, a káros tartalmak online jelentésének, és eltávolításának lehetőségeit?
- Hogyan vonja be az iskola a teljes közösségét az online szexuális zaklatás megelőzésével kapcsolatos munkába, és az erre vonatkozó irányelvek, szabályzatok megalkotásába?
- Az iskola dolgozói tudják, hogy hogyan kell jelenteni egy online szexuális zaklatási esetet?
- Mit tudnak a diákok a segítségkérés/jelzés/jelentés különböző lehetőségeiről? Tudják, hogy mi fog történni az iskolában, miután jelentettek egy esetet, és milyen támogatásra számíthatnak?
- Mit tudnak a szülők a segítségkérés/jelzés/jelentés különböző lehetőségeiről? Tudják, hogy mi fog történni az iskolában, miután jelentettek egy esetet, és milyen támogatásra számíthatnak?
- Az iskola dolgozói értik, hogy a fiatalok hogyan használják a technológiát? Ismerik azokat az eszközöket, oldalakat, appokat, amiket a diákok használnak?
- Hogyan erősíti, támogatja az iskola a technológia pozitív használatát?
- Mik a szexuális zaklatás (online, offline) következményei az iskolában? Mindenki ismeri a lehetséges szankciókat?
- Az iskola dolgozói és a diákok is tudják, hogy milyen támogatásra számíthatnak azok, akik online szexuális zaklatás áldozatává váltak?
- Az iskola hogyan monitorozza, és értékeli a prevenciós munkájának hatását?

Az online szexuális zaklatás kezelése: ellenőrző lista

- Az iskola rendelkezik szabállyal, ami leírja az online szexuális zaklatás esetén alkalmazandó protokollt? Az erre vonatkozó iskolai szabályzatok és irányelvek könnyen elérhetőek a dolgozók számára?
- Az iskola dolgozói tudják, hogy hogyan támogassák a zaklatás áldozatait iskola időn kívül és az iskolai szünetekben?
- A munkatársak értik, hogy miért nehéz a diákok számára a segítségkérés? Megteszik a megfelelő lépéseket annak érdekében, hogy több diák jelentse, kérjen segítséget, ha online szexuális zaklatást tapasztal?
- A zaklatás áldozatai kellőképp be vannak vonva a döntéshozatalba és az esetkezelés folyamatába?
- A munkatársak megfelelő képzést kapnak/kaptak ahhoz, hogy értékeljék a kockázatokat, és szükség esetén döntést tudjanak hozni a rendőrség bevonásáról?
- Az iskola dolgozói tudják, hogy mit tegyenek, ha egyértelmű, hogy az online szexuális zaklatás, amelyet tapasztalnak törvénysértő?
- Az iskola dolgozói tudják, hogy hogyan továbbítsák az eseteket az iskola vezetése felé, ha szükséges?
- Az iskola együttműködik más szereplőkkel annak érdekében, hogy megfelelő választ tudjon adni? (helyi gyermekjóléti szolgálatokkal, rendőrséggel, gyámhivatallal, pedagógiai szakszolgálattal, civil szervezetekkel)
- Van egy kijelölt munkatárs, akinek feladata, hogy kapcsolatot tartson az eset során bevont más szereplőkkel? Van terv a hatékony szakmaközi együttműködés megvalósítására?
- Az iskola rendelkezik protokollal arra vonatkozóan, hogyan kutathatnak át diákokat, foglalhatják le digitális eszközeiket, és törölhetnek tartalmakat? Az erre vonatkozó iskolai szabályzatok és irányelvek könnyen elérhetőek a dolgozók számára?
- Az online szexuális zaklatást tapasztaló összes gyermek számára tud az iskola segítséget nyújtani? (szemlélők, áldozatok, és elkövetők számára is?)
- A szülőket és gondozókat folyamatosan tájékoztatja és aktívan bevonja az iskola az online szexuális zaklatási esetek kezelésébe, rendezésébe?
- A zaklatás elkövetői számára is tud az iskola segítséget nyújtani/ szervezni, annak érdekében, hogy változzon a viselkedésük?

3. Az online szexuális zaklatás jelenségének megértése

3.1 Mi az az online szexuális zaklatás?

3.1.1 Definíció

Az online szexuális zaklatás olyan kérértlen szexuális magatartás, mely internetes felületen történik. Az érintett bárki lehet, ez az útmutató azonban kifejezetten a kortársak közötti online szexuális zaklatás témájával foglalkozik.

Az online szexuális zaklatás számtalan formában megjelenhet, de a zaklatás minden esetben digitális tartalom (fotók, videók, bejegyzések, üzenetek, oldalak) felhasználásával, különböző (nyilvános vagy nem nyilvános) online felületen történik.

Online felületek:

Közösségi média oldalak: Instagram, Snapchat, Facebook, Twitter

Üzenetküldő, kommunikációs alkalmazások/ szolgáltatások: WhatsApp, Kik, iMessage, Facebook Messenger, Skype, Google Hangouts, Facetime

Szórakoztató és játék alkalmazások/ szolgáltatások: YouTube, Xbox Live, Playstation Network

Az online zaklatás megalázó, az áldozat számára fenyegető, kizsákmányoló, a negatív hatása pedig hosszan tartó lehet.

Az alábbi tényezőket érdemes még figyelembe venni:

- Nemek közötti különbségek: Az áldozatok fiúk és lányok is lehetnek, de a kutatásunkból egyértelműen látszik, hogy az online szexuális zaklatás bizonyos formáinak a lányok könnyebben válnak áldozataivá, valamint a lányokat ilyen esetekben jobban elítélik társaik, mint a fiúkat.
- Sérülékenység: Különösen veszélyeztetettek azok a fiatalok, akik más valós, vagy feltételezett tulajdonságaik miatt sérülékenyebbek: vélt vagy valós nemük, nemi identitásuk, szexuális orientációjuk, származásuk, vallásuk, pszichés állapotuk, speciális nevelési igényük, vagy fogyatékosságuk miatt.
- Offline viselkedések: Az online szexuális zaklatás gyakran együtt jár más ártalmas szexuális viselkedéssel, és offline szexuális zaklatással is.
- Előfordulási gyakoriság: Az online szexuális zaklatás különböző formái gyakran párhuzamosan történnek olyan online felületeken, ahonnan a tartalmak könnyen újraoszthatók.

Az online szexuális zaklatás jellemzően az iskolai környezetben, vagy helyi közösségekben történik, ahol érdeklődő, aktív közönségre talál, ami tovább fokozza az áldozat szorongását. A szemlélőkre is hatással van az online szexuális zaklatás, függetlenül attól, hogy részt vesznek e a zaklatásban, vagy sem.

Bár ez az útmutató kifejezetten a kortársak közötti zaklatásra fókuszál, az is előfordul, hogy rosszindulatú felnőttek zaklatnak fiatalokat online. Ilyen esetben mindenképpen jelezni kell a rendőrségnek, illetve az illetékes gyermekjóléti szolgálatnak.

3.1.2 Milyen formái lehetnek az online szexuális zaklatásnak?

Az online szexuális zaklatás számtalan formában megjelenhet, és sokféle ok lehet a háttérben. A zaklatás különböző formái gyakran egymással párhuzamosan jelennek meg és sokszor összemosódik az online és offline zaklatás (szexuális zaklatás, bullying, párkapcsolati erőszak).

Például:

- Névtelen profil létrehozása azért, hogy szexuális tartalmak terjesztésével megszégyenítsenek egy osztálytársat, kortársat.
- Szakítás után egy fiatalról az ex bosszúból meztelen képet oszt meg azért, hogy megalázza.
- Egy barátok közötti vita elfajul, és egy fiatalról egy olyan profilt hoznak létre, amelyen melegnek, lesbikusnak, vagy biszexuálisnak állítják be.
- Egy fiatal megoszt egy képet magáról, amire megszégyenítő megjegyzéseket, szexuális tartalmú kommenteket kap.
- Előfordul, hogy egy fiatal könnyebben osztja meg az érzéseit egy idegennel online, amit a kortársak kihasználhatnak. Álprofilok mögé bújva szereznek meg információkat, majd ezeket az intim történeteket megosztják és megbeszélik online.
- Meztelen képet osztanak meg valakinek a nevével, azt sugallva, hogy a kép róla készült, miközben csak egy internetről letöltött képről van szó.

A deSHAME projektben az online szexuális zaklatás 4 fő típusát különböztetjük meg:

Intim képek és videók beleegezés nélküli megosztása	Kizsákmányolás, kényszerítés, fenyegetés	Szexualizált megfélemlítés vagy zaklatás	Nemkívánatos sexualizálás
<p>Szexuális tartalmú képek és videók készítése vagy megosztása az áldozat beleegezése nélkül.</p> <p>Szexuális tartalmú képek/ videók készítése beleegezés nélkül</p> <p>Szexuális tartalmú képek/ videók készítése beleegezéssel, de megosztása beleegezés nélkül („bosszú pornó”)</p> <p>Beleegezés nélküli szexuális aktus (szexuális erőszak) digitális rögzítése (és megosztása online)</p>	<p>Az áldozat szexuális tartalmú fenyegetése, online szexuális tevékenységre kényszerítés, vagy szexuális tartalommal zsarolás.</p> <p>Az áldozat zaklatása, vagy kényszerítése, hogy osszon meg szexuális tartalmú képeket online, vagy az áldozat belekényszerítése egy online szexuális aktusba</p> <p>Szexuális tartalmak (képek, videók, híresztelések) megosztásával való fenyegetés</p> <p>Szexuális tartalmú online fenyegetés (például szexuális erőszakkal való fenyegetés)</p> <p>Online bátorítás szexuális erőszak elkövetésére</p> <p>Mások bátorítása szexuális tevékenységben való részvételre, majd ezek megosztása online</p>	<p>Egy csoport vagy közösség az áldozatot számára megalázó, felkavaró, vagy diszkriminatív szexuális tartalommal zaklatja, és ezzel módszeresen kizárja egy közösségből.</p> <p>Szexuális tartalmakkal összefüggő pletykák, híresztelések, hazugságok online terjesztése egy konkrétan megnevezett személyről, vagy csak valakire célozgatva.</p> <p>Sértő vagy diszkriminatív szexuális nyelvezet használata</p> <p>Szexuális tartalmak megosztása, és a kortársak szexuális zaklatása valaki másnak a személyiségével visszaélve</p> <p>Az áldozat szexuális zaklatásának elősegítése, személyes információk megosztásával</p> <p>Vélt vagy valós nemi identitás, vagy szexuális irányultság miatti zaklatás</p> <p>Testszégyenítés szexuális elemekkel</p> <p>Valaki nemi identitásának, vagy szexuális orientációjának a felfedése, az illető akarata, beleegezése nélkül</p>	<p>Az áldozat nem kívánt szexuális kéréseket, kommenteket vagy tartalmakat kap.</p> <p>Szexuális tartalmú kommentek (például személyes fotó alatt)</p> <p>Szexuális tartalmú „vírus marketing”, ami arra ösztönzi az embereket, hogy továbbítsák ezeket a tartalmakat</p> <p>Szexuális tartalmak küldése (képek, emoji-ek, videók) kérés és beleegezés nélkül</p> <p>Nem kívánatos nyomulás, vagy szexuális szívesség kérése</p> <p>Szexuális tartalmú viccek</p> <p>A kortársak értékelése szexuális kisugárzásuk alapján</p> <p>Semleges képek módosítása szexuális tartalmúvá</p>

3.1.3 Milyen jelenségekkel járhat még együtt az online szexuális zaklatás?

A zaklatás/bántalmazás különböző formái, és diszkrimináció

Az online szexuális zaklatás gyakran együtt jár diszkriminációval, vagy gyűlölet-bűncselekménnyel, melynek alapja gyakran az áldozat vélt vagy valós neme, nemi identitása, szexuális orientációja, származása, vallása, pszichés állapota, speciális nevelési igénye, vagy fogyatékosága. Ezek a fiatalok nemcsak az online szexuális zaklatás szempontjából veszélyeztetettek, de sokszor a segítségkérés is nehezített a számukra. Előfordulhat például, hogy egy LMBTQI+ fiatal, aki a szexuális irányultsága miatt válik az online szexuális zaklatás áldozatává, azért nem kér segítséget, mert nem szeretne a szexuális életéről az iskola dolgozóival beszélni.

Az online szexuális zaklatás és az ártalmas szexuális viselkedés

Az ártalmas szexuális viselkedés (harmful sexual behaviour) egy gyűjtőfogalom, amelybe beletartozik minden olyan sexualizált viselkedés, ami egy gyerek életkorának, és fejlődésének nem felel meg. Az online szexuális zaklatás és az ártalmas szexuális viselkedés is megjelenhet együtt. Például, amikor egy 14 éves gyerek fiatalabb társainak erőszakos pornográf videókat küld, a kéretlenség és az életkornak nem megfelelő tartalom miatt egyszerre beszélhetünk online szexuális zaklatásról, és ártalmas szexuális viselkedésről.

Ezekben a helyzetekben fontos, hogy minden érintett gyerek segítséget kapjon, ide értve az áldozaton kívül, az elkövetőt és a szemlélőket is. Az ártalmas, és az életkornak nem megfelelő szexuális viselkedés megjelenése azt is jelezheti, hogy a gyerek maga is tanúja, vagy áldozata volt korábban valamilyen zaklatásnak, így ő is egyértelműen segítségre szorul.

Az ártalmas szexuális viselkedésekkel kapcsolatban további információk találhatóak a „Ne hagyd szó nélkül!” oktatási csomag részeként elkészült: Problémás online szexuális viselkedést mutató fiatalok támogatása című útmutatóban.

Online szexuális zaklatás és a gyerekek szexuális kizsákmányolása

A gyerekek szexuális kizsákmányolása a szexuális bántalmazás egy fajtája. Ez minden olyan kapcsolatban előfordulhat, ahol a két fél egyenlőtlen hatalmi viszonyban áll egymással, ideértve a kortársak közötti egyenlőtlen kapcsolatokat is. A szexuálisan kizsákmányolt gyerekek pénzt, ajándékot, vagy “szeretetet” kapnak azért, hogy valamilyen szexuális tevékenységet végezzenek, vagy részt vegyenek benne.

Egy kizsákmányoló/kihasználó kapcsolatban lévő fiatal sokszor nem gondolja, hogy bántalmazás áldozata. A bántalmazó gyakran el tudja hitetni az áldozattal, hogy a kapcsolatuk közös beleegyezésen,

és kölcsönös tiszteleten alapul. Más esetekben előfordulhat, hogy drog vagy alkohol hatása alatt történik a visszaélés. Bandatagok között gyakran a hatalom demonstrálásához, vagy az új tagok beavatásához köthető a szexuális kizsákmányolás. A szexuális kizsákmányolás online is megtörténhet.

Súlyosbító tényezők:

- Az elkövető felnőtt is lehet. Ha például egy felnőtt arra kényszerít egy gyereket, hogy a társairól meztelen képeket szerezzen, akkor egyszerre beszélhetünk a gyerek szexuális kizsákmányolásáról, és online szexuális zaklatásról.
- Bandák, bűnszervezetek érintettsége. Ha például egy fiatalt valamilyen beavatási szertartás részeként arra kényszerítenek, hogy egy szexuális cselekményt rögzítsen, és azt ossza meg a többiekkel, az egyszerre minősül szexuális kizsákmányolásának és online szexuális zaklatásnak.
- Eleve sérülékeny, kiszolgáltatott fiatalok további kizsákmányolása. Például, ha egy speciális nevelési igényű fiatalt arra kényszerítenek, hogy szexuális aktivitásokat folytasson online, akkor egyszerre beszélhetünk szexuális kizsákmányolásáról, és online szexuális zaklatásról.

Nagyon fontos, hogy alaposan megvizsgáljuk az online szexuális zaklatás minden körülményét. Az, aki első ránézésre az elkövető, könnyen lehet, hogy maga is bántalmazás áldozata.

3.2 Terminológia

Az útmutató az áldozat, elkövető, feltételezett elkövető, szemlélő fogalmakat használja, melyek jól ismertek a szakemberek körében. De fontos tudni, hogy a fiatalok nem feltétlenül azonosítják magukat áldozatként, vagy elkövetőként, nem használják ezeket a fogalmakat, vagy egyszerűen nem szeretnék ezekkel a címkékkel azonosulni.

Az iskolának, mint intézménynek feladata, hogy olyan terminológiát alakítson ki az online szexuális zaklatások kezelésére, amit mindenki ismer és ért, de nem feltétlenül kell követni az útmutatóban használt fogalmakat. Amikor az iskola, egy online szexuális zaklatásban érintett fiatalt támogat, fontos a fiatallal is megbeszélni ezeket a fogalmakat és megkérdezni, hogy elfogadhatóak, illetve érthetőek-e a számára.

3.3 Hatás

3.3.1 Kit érhet online szexuális zaklatás?

Bárkit érhet online szexuális zaklatás, nincs tipikus áldozat. A deSHAME projekt kutatásából azonban kiderül, hogy bizonyos csoportok különösen sérülékenyek.

Lányok

A lányok általában könnyebben azonosítják magukat online szexuális zaklatás áldozataként.

A 13-17 éves megkérdezettek 86%-a gondolta, hogy a lányok könnyebben válnak online szexuális zaklatás áldozatává, mindössze 2%-uk mondta, hogy a fiúknál ez gyakrabban megesik, míg 12%-uk gondolta, hogy az arányok közel azonosak.

„Kényszerítettek, hogy szexuális tartalmú fotókat és videókat küldjek magamról, és megfenyegettek, ha nem tettem. Nem hagytak békén, és folyton fenyegettek, hiába mondtam nemet.”
Lány, 13 éves

Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a fiúk nem találkoznak az online szexuális zaklatással. Az ő esetükben viszont gyakoribb, hogy titokban marad, nem derül ki, az áldozat nem kap segítséget.

„Szerintem a fiúknál sosem lehet tudni, mert úgysem fogják elmondani soha. Ezért gondoljuk azt, hogy velük nem történik meg.”
Lány, 17 éves

A deSHAME projekt kutatásából azt látjuk, hogy a pszichésen sérülékeny fiatalok gyakrabban válhatnak az online szexuális zaklatás bizonyos formáinak áldozatává.

- Azok a fiatalok, akik a kortárs csoport nyomásának jobban ki vannak téve, gyakrabban érintettek az online szexuális zaklatásban is.
- A társas támogatás is előrejelzője lehet a zaklatásnak. Minél alacsonyabb volt a társas támogatás észlelt szintje, annál gyakrabban számoltak be rossz tapasztalatokról.
- Kockázati tényező lehet az aktuális érzelmi állapot is. Azok a fiatalok, akik arról számoltak be, hogy gyakran érzik magukat boldogtalannak, lehangoltnak, gyakrabban tapasztalták a zaklatásnak majdnem az összes fajtáját, kivéve a szexuális kommenteket és az intim fotók beleegyezés nélküli megosztását.
- Bármilyen meglepő, kockázati tényező lehet a magas önbecsülés is. Azok a fiatalok, akiket magabiztosabbnak látnak a többiek gyakrabban válnak célpontjává néhány típusú zaklatásnak. Ilyen például az intim képek, videók beleegyezés nélküli megosztása, a személyes adataik megosztása. Gyakrabban kapnak olyan üzeneteket is, amikben arra kéri őket, hogy küldjenek szexuális tartalmakat, továbbá a fotóik szexuális tartalmává módosítása is gyakran esik meg velük. Zsarolás áldozatává is gyakrabban váltak ezek a fiatalok. Talán ez azért van,

mert társaik azt gondolják, hogy a magabiztosabb társaik jobban el tudják viselni a bántást, a durva vicceket. Lehetséges, hogy a magabiztoságot fenyegetésként, vagy éppen kihívásként élik meg. És persze az is belejátszhat, hogy a magabiztosabb fiatalok több fotót osztanak meg magukról, kisebb a veszélyérzetük és magabiztosabbnak érzik magukat online problémáik kezelésében is.

Sajátos nevelési igényű gyerekek (SNI)

A tanárokkal és szakemberekkel végzett interjúk alapján azt látjuk, hogy az SNI-s gyerekek különösen veszélyeztetettek lehetnek;

- SNI-s gyerekek esetében a viselkedésben történő változást, az osztálytól, kortársaktól való visszahúzódot gyakran betudják a gyerekek egyéni jellemzőinek, és nem vizsgálják meg alaposan a lehetséges okokat.
- Kommunikációs nehézségeik megnehezíthetik vagy megakadályozhatják a segítségkérést.
- Az SNI-s gyerekek jobban ki vannak téve a kortársak bántalmazásának.
- Az SNI-s gyerekeket könnyebben belekényszeríthetik számukra kényelmetlen helyzetekbe.

A deSHAME projekt kutatása szerint a fogyatékoság jelentős rizikófaktor az online szexuális zaklatás előfordulásában: nagyobb valószínűséggel osztanak meg róluk képeket a beleegyezésük nélkül, módosítják a képeiket szexuális tartalmúvá, és szexuális tartalmú fenyegetéseket is gyakrabban kapnak.

LMBTQI gyerekek (leszbikus, meleg, biszexuális, transz, queer, interszexuális)

A tanárokkal és szakemberekkel végzett interjúk alapján azt látjuk, hogy a szexuális irányultság vélt vagy valós mássága is megnöveli az online szexuális zaklatás kockázatát. Ebben az esetben jelentős nemi különbségek is megfigyelhetők: a homofób, transzfób zaklatásnak gyakrabban esnek áldozatul a fiúk, mint a lányok.

Fontos felismerni, hogy azok az egyenlőtlenségek, amiket a fiatalok online életében tapasztalunk, jelen vannak a társadalom egészében is. Ezeknek a problémáknak a megfelelő kezeléséhez olyan széleskörű megközelítés szükséges, ami az iskolai szexedukációt és párkapcsolati nevelést is magában foglalja.

3.3.2 Áldozathibáztatás

Áldozathibáztatásról beszélünk akkor, amikor az áldozatot tesszük felelőssé azért a sérelemért, amit ellene elkövettek. Az áldozatok saját maguk is hibáztathatják magukat.

Mi az oka?

- Társadalmi normák: a fiatalok a médiában gyakran hallhatnak szexuális zaklatásról, erőszakról. Ezekben az esetekben többnyire az áldozatot hibáztatják,

akár ismert embereket is: miért volt éppen ott, miért olyan ruhát viselt, stb. Ezzel szemben az elkövető viselkedését sokkal ritkábban kérdőjelezzük meg.

- **Önvédelem:** az emberi agy szereti a kiszámíthatóságot. Ha teljesen véletlenszerűen valami rossz történik valakivel és nem egyértelmű, hogy miért, az nagyon ijesztő lehet, hiszen velünk is megtörténhet. Az áldozathibáztatás ezért sokszor egy nem tudatos stratégia, amit azért alkalmazunk, hogy kevésbé érezzük magunkat sebezhetőnek, hiszen elkerülhetőnek tűnteti fel a rossz helyzeteket.
- **Csoportnyomás:** a fiataloknak nagyon fontos a kortárs csoport. Azért, hogy ne hogy kiszoruljanak a csoportból, maguk is csatlakozhatnak az áldozat hibáztatásához, hogy bizonyítsák, ők maguk nem áldozatok.

Az áldozathibáztatás, ha mások büntudatot ébresztenek az áldozatban, akkor is zaklatás, ha az áldozat saját magát is hibáztatja. Hozzájárul ahhoz, hogy az áldozat nem jelenti az esetet, nem kér segítséget, mert azt gondolja, hogy ő a felelős a kialakult helyzetért, és úgysem segít rajta senki.

A válaszadó magyar fiatalok 70%-a gondolta azt, hogy ha valakinek a meztelen vagy majdnem meztelen fotója kikerül a netre, akkor az az ő hibája is.

„Az a lány is tehet róla, aki ilyen képet küld magáról...”

Fiú, 13 éves

„Az a hibás, aki a képet küldte, mert különben nem lenne fent mindenhol.”

Fiú, 13 éves

3.3.3 Szexuális megszegényítés

Megszegényítés akkor történik, amikor valakit azért bántanak (főleg lányokat), ahogy kinéz, ahogy öltözködik, vagy a vélt vagy akár egyenesen kitalált szexuális aktivitása miatt.

Mi az oka?

- **Társadalmi normák:** a modern társadalom a nőket sokszor a szexuális vonzerejük alapján ítéli meg. Ha úgy tűnik, hogy egy lány megsérti a tőle elfogadható szexuális viselkedésre vonatkozó társadalmi normákat, akkor ezért megbüntethető, megszegényíthető, még akkor is, ha a természetes önkifejezéséről van szó.
- **Áldozathibáztatás:** a megszegényítés az áldozathibáztatásnak egy speciális formája, amelynek a gyökerei az előzőekhez hasonlóak.

„Mindenki azt mondja, hogy a fiúknál tök oké, ha képet küldenek a farkukról, bezzeg ha a lányok csinálják, akkor azt mondják, hogy kurva, meg ribanc.”

Lány, 14 éves

3.3.4 Hogyan érezhetik magukat az áldozatok?

Az online szexuális zaklatás a fiatalokat nagyon sokféle módon érintheti. Az érzések megjelenhetnek közvetlenül, azonnali reakcióként, de az is előfordul, hogy sokkal később törnek elő, amikor az áldozatnak már volt ideje átgondolni, mi történt, vagy a helyzet tovább súlyosbodik.

Az online szexuális zaklatás hatására a következőképp érezheti magát egy fiatal:

- Megfélemlítve
- Kizsákmányolva
- Kényszerítve
- A méltóságát megsértve
- Megalázva
- Elítélve
- Feldúltan
- Szexualizálva
- Magányosan
- A neme vagy szexuális orientációja miatt hátrányosan megkülönböztetve
- Saját magát érezheti hibásnak a történetekért

Az online szexuális zaklatás mindenkiből mást vált ki, nemcsak rövid, hanem hosszú távon is hatással lehet az áldozat mentális egészségére és jóllétére. A hosszú távú hatásokat tovább súlyosbíthatja az ismételt áldozattá válás, például, ha egy kép vagy videó újra megosztásra kerül az interneten. Fontos felismerni, hogy nem mindenki lesz ugyanolyan hatással az online szexuális zaklatás, és hogy sokszor azokat is érintheti, akik nem váltak áldozattá, csak tanúi, szemlélői voltak mások zaklatásának.

3.4 Kutatási eredmények

3.4.1 Milyen gyakran fordul elő?

A deSHAME projektet a kortársak közötti online szexuális zaklatást övező egyre növekvő aggodalmak hívták életre.

Ahogy az a 2. oldalon található adatok, illetve a 7. oldal táblázata is jelzi, az online szexuális zaklatás körébe sokféle viselkedés tartozik. A deSHAME kutatás adatai arra engednek következtetni, hogy valószínűleg a fiatalok jelentős része találkozott már az online szexuális zaklatás jelenségével; vagy saját bőrükön tapasztalták, vagy tanúi voltak.

Lehetséges, hogy az iskolán kívül történik, de akkor is hatással van az érintett gyerekek iskolai életére, így az intézményre is.

3.4.2 Mi az oka?

Amikor megkérdeztük, hogy mi az online szexuális zaklatás oka, miért zaklatják egymást a fiatalok, a következő válaszokat kaptuk:

- #1** Azért, hogy valakit megbántsanak (50%)
- #2** Viccből (47%)
- #3** Azért, hogy visszavágjanak annak, aki kezdte (42%)
- #4** Azért, hogy bosszút álljanak az exükön (33%)
- #5** Azért, hogy a barátok tiszteletét kivívják (31%)

Az online szexuális zaklatás komplex jelenség, a társadalmi hatások, a kortárs kapcsolatok jellemzői, fejlődési tényezők egyaránt befolyásolják, a technológia pedig biztosítja a felületet hozzá.

Befolyásoló tényezők:

- Társadalmi – a szexualizálás, a nőgyűlölet, és a homofóbia jelen van a társadalomban, melyet természetesen a fiatalabb generáció is tapasztal. Ezeket a jelenségeket tovább erősítik a szűken értelmezett nemi szerepek és elvárások. A társadalmi hatások megjelennek a fiatalok közötti kapcsolatokban is.
- A kortárs csoport tényezői – a kortárs csoportokban könnyen elfogadhatóvá, normálissá válhat a szexuális zaklatás néhány formája, hisz a csoport tagjai azt gondolják, hogy „ez rendben van, mindenki csinálja” – még akkor is, ha nem ez a helyzet. A népszerűségre való törekvés is motivációja lehet a zaklatásnak. A viccek könnyen válhatnak bántóvá, főleg, ha más kárára történnek.
- Párkapcsolati tényezők – amikor a fiatalok még tanulják a kapcsolatok világát, és először találkozhatnak a tisztelet és beleegyezés fogalmával, még könnyen előfordulhat, hogy átlépik a flörtölés és zaklatás, vagy a biztatás és nyomásgyakorlás közötti határvonalat. A szakítások gyakran a nyilvánosság előtt történnek, a következményeibe –egy esetleges bosszúba- nemcsak a pár tagjai, de a barátok, osztálytársak is bevonódnak. A sértett fél, azért, hogy a jó hírnevét fenntartsa, online szexuális zaklatás elkövetőjévé válhat.
- Fejlődési tényezők – a kamaszok fejlődésének része, hogy nyitottak az újdonságokra, keresik az új élményeket, könnyen vállalnak kockázatot, és nehezen állnak ellen a kortárs csoport nyomásának. Felfedezik a saját szexualitásukat, de még kevésbé értik a szexualitás, a párkapcsolatok világát. Az online kommunikáció új felületet kínál az élménykeresésre és a kockázatvállalásra, de ezeknek a hatását is felerősíti.

3.5 Az online szexuális zaklatás és a jog

Az online szexuális zaklatás bizonyos esetei törvénysértők. Az eset kezelésekor mindig figyelembe kell venni azt a speciális kontextust, amiben a kérdéses eset történt.

Az online szexuális zaklatás azon esetei sem elfogadhatóak, amelyek nem sértenek törvényt. A zaklatás nem fogadható el, és nem szabad a kamaszokkal járó viselkedésnek tekinteni.

A Büntető Törvénykönyv ugyan a 14. életévben határozta meg a büntethetőség korhatárát, azonban egyes súlyosabb bűncselekmények elkövetésekor (emberölés, testi sértés, rablás, kifosztás) a büntethetőségi korhatárt 12 évre leszállította, feltéve, ha az elkövető rendelkezett a bűncselekmény felismeréséhez szükséges belátással.

Fiatalkorú az, aki a bűncselekmény elkövetésekor tizenkettedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat nem.

Néhány jogszabály, ami az online szexuális zaklatás eseteiben is releváns lehet:

[Btk. 222. § Zaklatás](#)

Online zaklatásról beszélünk, ha valaki többször is bántó, sértő üzeneteket kap az interneten. Kiskorúaknak küldött szexuális tartalmú üzenet (kép, videó, szöveg) is online zaklatás. Ez történhet e-mailen, közösségi oldalon, vagy üzenő-felületeken.

Ide tartozhatnak azok az esetek is, amikor gyermekek szexuális jellegű megkereséseket kapnak, vagy kiskorúakra tesznek szexuális jellegű megjegyzéseket.

Zaklatás bűncselekménye miatt a sértett, vagy a sértett jogi képviselője tehet feljelentést.

[Btk. 204. § Gyermekpornográfia](#)

Pedofil tartalomnak minősül az a fénykép, videófelvétel, ami 18. életévét be nem töltött személyt olyan helyzetben ábrázol, ami alkalmas lehet arra, hogy másban felkeltse a nemi vágyat.

[Hozzájárulás nélkül hozzáférhetővé tett tartalmak](#)

Akkor beszélhetünk hozzájárulás nélkül hozzáférhetővé tett tartalomról, ha valakiről olyan képet, videót töltenek fel az internetre, amihez nem járult hozzá, nem adott engedélyt, illetve ha személyes adatait az engedély nélkül tették közzé.

[Ptk. 2:45. § A becsülethez és jóhírnévhez való jog](#)

[Ptk. 2:48. § A képmáshoz és a hangfelvételhez való jog](#)

[Btk. 226. § Rágalmazás](#)

[Btk. 226/A. § Becsület csorbítására alkalmas hamis hang- vagy képfelvétel készítése](#)

[Btk. 226/B. § Becsület csorbítására alkalmas hamis hang- vagy képfelvétel nyilvánosságra hozatala](#)

[Btk. 227. § Becsületsértés](#)

Egy aktuális eset jogi értelmezése nehéz, sok körülménytől függ. További konzultációra is szükség lehet. Konkrét eset kapcsán is lehet tájékoztatásért fordulni az Internet Hotline-hoz (nmhh.hu/internethotline) vagy a Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány Gyermekjogi Központjához (gyermekjog@hintalovon.hu).

3.6 Az online szexuális zaklatás jelenségének megértése: ellenőrző lista

- Az iskola dolgozói ismerik az online szexuális zaklatás különböző megjelenési formáit, és sajátos jellemzőit?
- Az iskola egésze számára tisztázott, hogy mit jelent az online szexuális zaklatás, és miért elfogadhatatlan?
- Az iskola dolgozói tisztában vannak azzal, hogy az online szexuális zaklatás sokszor együtt jár offline zaklatással és más, ártalmas szexuális viselkedéssel?
- Az iskola egységes nyelvezetet alakított ki az online szexuális zaklatás különféle jelenségei kapcsolatban, és azt képes hatékonyan használni?
- Az iskola hatékonyan kezeli az áldozathibáztató, elfogult, előítéletes attitűdöt?
- Az iskola dolgozói ismerik azokat a háttér tényezőket, amik hozzájárulhatnak a diákok ártalmas szexuális viselkedéséhez?
- Az iskola dolgozói ismeri azokat a jogszabályokat és törvényi előírásokat, melyek az online szexuális zaklatással kapcsolatosak?

„Az ember nem akar bajba keveredni a rendőrséggel, meg ilyenekkel... De persze vannak olyanok is, akiket ez sem érdekel. A fiatalabbak szerintem jobban tartanak a rendőrségtől.”

Fiú, 16 éves

4. Az online szexuális zaklatás megelőzése

4.1 A teljes iskolát átfogó megközelítés

Az iskola közösségébe beletartoznak a diákok, a szülők és gondviselők, a tanárok, segítő szakemberek, az iskola vezetése, a technikai személyzet, kisegítők.

Az iskola tehet lépéseket azért, hogy megelőzze az online szexuális zaklatást, az érintett diákok támogatásával pedig csökkenteni lehet a zaklatás által okozott károkat. A teljes iskolát átfogó megelőző intézkedések azért is fontosak, hogy az online szexuális zaklatás egyedi esetei ne maradjanak rejtetten, illetve ellenőrizetlenül és ne terjedjenek tovább. A diákok egészségtelen vagy ártalmas viselkedésének figyelmen kívül hagyása könnyen eredményezhet további kortárs bántalmazási eseteket, online és offline egyaránt.

Az online szexuális zaklatás hatékony kezelése csak akkor lehetséges, ha az iskola teljes közössége megérti, hogy ez elfogadhatatlan, érti a fiatalokra és a fiatalok kapcsolataira gyakorolt hatásait, tudja, hogyan ismerje fel és milyen lépéseket tegyen a megelőzés érdekében.

„Szerintem kell beszélni a szexuális zaklatásról, arról, hogy hogyan történik a neten. Mindenki kap mindenféle kommentet, meg látsz egy csomó képet, de nem mindenki tudja, hogy hol a határ. De ha beszélénk róla, akkor arról is beszélhetnénk, hogy mit lehet vele kezdeni, hogy hogyan reagálj, ha ilyet látsz.”

Lány, 17 éves

„Azt hiszem, hogy az iskola értékrendje az, ami igazán fontos. Nálunk például a kapcsolatok nagyon fontosak. Határozottak vagyunk a gyerekekkel, de közvetlenek és lazák is.”
Tanár

A hatékony megelőzésnek minél korábban el kell kezdődnie. Kölcsönös tiszteleten és bizalmon alapuló iskolai környezetbe érkezen meg a diák, amikor először átlépi az iskola küszöbét. A támogatás és tisztelet kultúrája nemcsak a zaklatási esetek számát, hanem azok negatív hatását is csökkentheti. Az iskolai közösség minden tagjának biztosnak kell lennie abban, hogy az online szexuális zaklatás nem marad számonkérés nélkül.

Az online szexuális zaklatás megelőzésével és kezelésével kapcsolatos stratégiákat az iskola vezetésének kell bevezetnie és koordinálnia. Ezzel együtt természetesen szükséges, hogy az egész közösség vegyen részt a megelőzésben, mindenki ismerje az online szexuális zaklatás jelentésének menetét és az érintettek számára elérhető támogatási formákat. Csakúgy, mint más olyan ügyek esetén, amelyek az iskola egészét érintik, ahol lehetséges és helyénvaló, a születendő irányelvek, eljárások és szabályok megalkotásába be kell vonni az iskolai közösség minden tagját.

4.2 A fiatalok megelőzéssel kapcsolatos attitűdje

A deSHAME projekt kutatása során a 13 és 17 év közötti fiatalok elmondták, hogy az iskolában tanulnak a párkapcsolatok és az online szexuális zaklatás főbb kérdéseiről. Ezeket az alkalmakat viszont sokan nem tartották hasznosnak. Ezek az adatok nemcsak az iskoláknak, hanem a megelőzésben és a kezelésben résztvevő más szakembereknek - a rendőrség munkatársainak, a gyermekvédelemben dolgozóknak - is fontosak. Azt jelzik, hogy folyamatosan törekednünk kell arra, hogy megtaláljuk azokat az utakat, amelyeken keresztül elérjük a fiatalokat, és hatékonyan tudjuk megszólítani, bevonni őket.

Online szexuális zaklatásnak minősülő viselkedések

80%

hallott erről az iskolában

32%

tartotta hasznosnak a hallottakat

Annak a felelőssége, hogy nem lehet beleegyezés nélkül meztelen/majdnem meztelen képeket megosztani másokról

82%

hallott erről az iskolában

40%

tartotta hasznosnak a hallottakat

Hogyan lehet jelenteni az online szexuális zaklatást

76%

hallott erről az iskolában

35%

tartotta hasznosnak a hallottakat

Az online szexuális zaklatáshoz kapcsolódó jogszabályok

69%

hallott erről az iskolában

29%

tartotta hasznosnak a hallottakat

Mi az, ami elfogadható egy kapcsolatban, és mi az, ami nem

72%

hallott erről az iskolában

26%

tartotta hasznosnak a hallottakat

4.3 Az iskolák törvényi kötelezettségei

A zaklatás jelenségének jogi kereteit a köznevelési törvény alapelvei alapján elfogadott nemzeti alaptanterv és az iskolai SzMSz-ek adják.

[A Köznevelési törvény kimondja, hogy](#) a köznevelési intézményekben olyan biztonságos környezetet kell kialakítani, amelyben a gyerekeknek módjuk van szabadon, lelkiileg, szellemileg és fizikailag is harmonikusan fejlődni. Az iskoláknak "gondoskodnia kell a rábízott gyermekek, tanulók felügyeletéről, a nevelés és oktatás biztonságos feltételeinek megteremtéséről.

[A Köznevelési törvény alapelvei alapján elfogadott nemzeti alaptanterv](#) részletezi az iskolák feladatát többek között az erkölcsi nevelés, az önismeret és társas kultúra fejlesztése, és a testi és lelki egészségre nevelés terén is.

[Gyermekvédelmi törvény](#) kimondja, hogy a köznevelési intézmények kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál, illetve hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Módszertani útmutató

A gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer működtetése kapcsán a gyermek bántalmazásának felismerésére és megszüntetésére irányuló szektorsemleges egységes elvek és módszertan

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma összeállított egy módszertani útmutatót annak érdekében, hogy a gyermekvédelmi észlelő és jelzőrendszer tagjai felismerjék a gyermek bántalmazásának a jeleit, és annak megszüntetése érdekében egységes elvek és módszertan alapján járjanak el. Az útmutató az interneten is elérhető, és olyan hasznos információkat tartalmaz, amelyek segítségével az iskolák fejleszthetik a gyermekvédelmi szabályzatot és az online szexuális zaklatás esetén is alkalmazható egységes eljárásrendet.

4.4 A megelőzés lépései

Az online szexuális zaklatás megelőzéséhez az egész iskolai közösség elköteleződésére szükség van.

- 4.4.1 A tisztelet és beleegyezés fogalmainak tisztázása – offline és online
- 4.4.2 A vonatkozó szabályzatok és protokollok frissítése
- 4.4.3 A jelentés/segítségkérés folyamata legyen egyszerű és átlátható
- 4.4.4 A technológia felelős használatának támogatása
- 4.4.5 Könnyen elérhető segítség
- 4.4.6 Hatásmérés, értékelés

4.4.1 A tisztelet és a beleegyezés fogalmainak tisztázása – offline és online

Fontos tisztázni, hogy mit jelent a tisztelet, a kölcsönösség és az egészséges párkapcsolat az offline és az online térben egyaránt, és ezek a fogalmak hogyan köthetőek össze az online szexuális zaklatás jelenségével. A közös gondolkodás célja, hogy a közösség minden tagja képessé váljon az elfogadhatatlan online viselkedések felismerésére, a diákok tisztában legyenek azzal, hogy hogyan kérjenek segítséget, az iskola dolgozói pedig azzal, hogy hogyan járjanak el ezekben az esetekben.

A diákok és a felnőttek számára is lehetőséget, és elegendő időt kell biztosítani ahhoz, hogy ezeket a fogalmakat megbeszéljék, és biztonságos környezetben tehessék fel a kérdéseiket. A tematikus napok, értekezletek jól használhatók arra is, hogy a tantestület tagjai megismerjék egymás tudását, tapasztalatait. Minél több tudással rendelkeznek a témában, annál magabiztosabban tudják felismerni az online szexuális zaklatás eseteit, és hatékonyabban tudják majd kezelni.

A fókuszcsoportos beszélgetések alatt kiderült, hogy a fiataloknak sokszor nehézséget okoz a „nemkívánatos” online viselkedések felismerése, és abban sem mindig biztosak, hogy hogyan kérjenek másoktól beleegyezést online.

Sok fiatalnak kihívást jelent a pozitív társas normákon és szabályokon alapuló online kapcsolatok kialakítása, és ezen a területen gyakran hiányzik a felnőttek útmutatása, támogatása is. A fiatalok tudása, tapasztalata a párkapcsolatok, a szexualitás és a beleegyezés/kölcsönösség témakörében nagyon eltérő. Ezért is fontos, hogy az iskola lehetőséget biztosítson ahhoz, hogy a gyerekek beszélgethessenek ezekről a témákról, és feltehessék a kérdéseiket.

A párbeszéd és a nyílt kommunikáció mellett az is fontos, hogy az iskola közössége tisztázza, hogy az online szexuális zaklatás esetei kapcsán mit, mikor és kivel célszerű megosztani, megbeszélni. A fókuszcsoportok során az is kiderült, hogy sok fiatal attól tart, hogy

az iskola dolgozói a tanárban kibeszélik az érintett diákokat, ezért inkább nem jeleznének, nem kérnének segítséget.

„Azt mondják, hogy ‘Persze, nem mondjuk el senkinek’, de aztán később egy másik tanár elszólja magát, amiből rájössz, hogy neki is elmondták.”

Fiú, 17 éves

A témakör hatékony megközelítéséhez szükséges, hogy be legyen ágyazva a különböző tantárgyakba, valamint alá legyen támasztva iskolai szabályzatokkal, és az egész iskola támogatását élvezze. Meghatározott standardok szerinti, értékalapú oktatásra van szükség, mely megfelel a gyerekek életkori sajátosságainak.

Hasznos tippek:

- Legyen egy közös álláspont/definíció arra, hogy mit tekint az iskola online szexuális zaklatásnak, és ez a meglévő szabályzatokban is jelenjen meg.
- Az online szexuális zaklatással kapcsolatos beszélgetések során fontos a párkapcsolat, a szexualitás, a kölcsönösség és a beleegyezés fogalmairól is közösen gondolkodni a diákokkal.
- Legyen mindenki számára egyértelmű, hogy az online szexuális zaklatás és erőszak mindig elfogadhatatlan, és nem normális velejárója a kamaszkornak.
- A szexuális zaklatást soha ne bagatellizálja az iskola azzal, hogy „civakodás”, „a kamaszoknál ez normális”, vagy a „fiúk már csak ilyenek”.
- A közös gondolkodáshoz a felnőttek is felhasználhatják a „Ne hagyd szó nélkül” oktatási csomag anyagait. Az óravázlatok felhasználásával a tantestületen belül is elindítható a párbeszéd.
- Érdemes a diákokat is bevonni, és beszélgetni velük arról, hogy ők milyen formában szeretnének az online szexuális zaklatás témaköréről hallani/tanulni.

4.4.2 A vonatkozó szabályzatok és protokollok frissítése

Az online szexuális zaklatás az iskola életére is hatással van. Fontos, hogy a gyermekvédelmi szabályzat, és a házirend is térjen ki arra, hogy a technológia, és annak használata hogyan befolyásolja a fiatalok viselkedését, ideértve az online szexuális zaklatást is. A szabályzatnak elég részletesnek kell lennie ahhoz, hogy minél több helyzetre tudjon kínálni megelőző intézkedést.

Amikor az online szexuális zaklatás esetei felszínre kerülnek, gyakran kell nehéz döntéseket nyomás alatt és késlekedés nélkül meghozni. Az előre megalkotott

szabályzatok segítik a döntéshozatalt, és azt, hogy az egyedi eseteket következetesen és a megegyezés szerint kezeljék a munkatársak.

A már meglévő szabályzatok áttekintése és értékelése arra is lehetőséget ad, hogy az online szexuális zaklatástól független hiányosságok is felszínre kerüljenek.

Házirend

Világosan meg kell határozni, és szabályzatba foglalni azokat az alapelveket, amelyek biztosítják, hogy a közösség minden tagja felelősen használja a digitális technológiát azért, hogy az iskola biztonságos és védett környezet legyen. Fontos, hogy ezek a szabályok a diákok életkorának megfelelő, könnyen érthető nyelven legyenek megfogalmazva. Az iskola döntésén múlik, hogy megtiltja, korlátozza, vagy csak szabályozza a mobil telefonok, mobil eszközök, és bizonyos internetes oldalak elérését a tanítási idő alatt. Érdemes kiegészíteni a házirendet az online életre vonatkozó egyértelmű szabályokkal is. Ez ne csak az eszközhasználat szabályait érintse (például, hogy mikor lehet használni a mobiltelefont és mikor nem), hanem az elvárt viselkedésre is terjedjen ki. Egymás tisztelete az online térben is elvárt. Fontos lehet hangsúlyozni, hogy fényképek, videók készítése illetve ezek megosztása beleegyezése nélkül nem elfogadható. Az elvárt viselkedés mellett legyen világos az is, hogy az online viselkedésre vonatkozó szabályokat nemcsak az iskola épületében, tanítási idő alatt kell betartani, illetve, hogy mi a következménye a szabályok megsértésének.

A szankciók, következmények nyilvánossá tétele

A közösség minden tagjának (diákoknak, szülőknek, az iskola munkatársainak) tisztában kell lennie az online szexuális zaklatás következményeivel. Az esetek kezelésekor minden érintettet be kell vonni, ideértve az elkövetőket, és azokat is, akik aktívan részt vesznek, vagy bátorítják ezeket a viselkedéseket, pl.: megosztják mások tartalmait engedély nélkül, vagy kommentelnek ezekre.

Hasznos tippek:

- A meglévő szabályzat, protokoll értékeléséhez fel lehet használni egy minta szituációt. A munkaközösség tagjai egy elképzelt szituáció segítségével is végiggondolhatják, hogy az adott esetben, az iskola meglévő szabályzata alapján mit tennének. (Ehhez fel lehet használni a deSHAME oktatási csomagban található eseteket, eset részleteket is.) Ez a módszer lehetőséget ad a hiányosságok, nehézségek beazonosítására, és korrigálására.
- A meglévő szabályzat, protokoll értékelésekor fontos figyelembe venni, hogy azok az online szexuális zaklatást megelőző lépéseket is tartalmazzanak.
- Érdemes felmérni azokat a tudás, illetve gyakorlatbeli hiányosságokat, amik megnehezíthetik az esetkezelést, és a hiányosságok pótlására célzott tréningeket, továbbképzést szervezni.
- A technológiával való visszaélés esetén alkalmazandó szankciók legyenek nyilvánosak, legyen része az iskola házirendjének.
- A gyermekvédelmi szabályzat minden esetben adjon lehetőséget az egyedi körülmények mérlegelésére, azért, hogy célzott választ lehessen adni.
- A szabályzatnak egyértelműen tartalmaznia kell, hogy mely esetekben kobozható el az érintett diák telefonja, vagy más eszköze. Az áldozat telefonjának/ eszközének lefoglalását - amennyiben lehetséges - el kell kerülni, mert az könnyen felfogható az áldozat büntetéseként is.
- Az online biztonsági szabályzat létrehozása, megfogalmazása során érdemes bevonni a fiatalokat is.

5 akadály, ami megnehezíti a segítségkérést:

4.4.3 A jelentés/segítségkérés folyamata legyen egyszerű és átlátható

Az online szexuális zaklatás eseteinek jelzése nehézséget okozhat az érintetteknek, és a szemlélőknek egyaránt. Különösen nehéz lehet azoknak a fiataloknak, akik attól tartanak, hogy a jelentés miatt a szexuális irányultságuk, vagy a szexuális életük olyan részletei derülnek ki, amit nem akarnak megosztani másokkal.

A kutatás során megkérdeztük, hogy a fiatalok miért tartanak az online szexuális zaklatás jelentésétől és a következő 5 akadályt említették a legtöbben:

- #1 „Túl kínos lenne” (44%)
- #2 „Aggódnék, hogy még jobban rám szállnának” (37%)
- #3 „Aggódnék, hogy mi fog történni” (33%)
- #4 „Aggódnék, hogy engem fognak hibáztatni” (33%)
- #5 „Inkább magamtól oldanom meg” (32%)

Az iskolának ki kell dolgoznia egy könnyen érthető, egyértelmű jelzési /segítségkérési folyamatot, amit a közösség minden tagja ismer. Fontos az is, hogy az iskolai közösség minden tagja értse, hogy a segítségkérés nem egyenlő a gyengeséggel, sokkal inkább a bátorság és a jó ítélőképesség jele.

Hasznos tippek:

- Minden bejelentést komolyan kell venni, és ítélezésmentesen kell kezelni azokat. Nemcsak a felnőtteknek kell képesnek lennie az ítélezésmentességre, hanem a diákoknak is biztosnak kell lenniük abban, hogy ez az iskola értékrendje, erre számíthatnak a felnőttektől.
- Fontos, hogy a jelentés menete mindenki számára világos, és egyértelmű legyen. A bejelentések fogadásáért felelős személy/személyek elérhetőségei legyenek nyilvánosak (az is segíthet, ha a felelős személy fotóját is közzé teszik, hogy a diákok tudják, kihez fordulhatnak).

- Szintén fontos, hogy a diákok tudják, és értsék, hogy mi történik egy jelzés után. Az iskola hogyan kezeli ezeket az eseteket, mikor és hogyan von be más szereplőket is (például a rendőrséget, vagy a gyermekjóléti szolgálatot). Anonim felületet is lehet biztosítani a bejelentéshez, de az nem helyettesítheti a többi gyermekvédelmi eljárást.
- A segítségkérés egyik akadály, hogy a fiatalok attól félnek, kibeszélik őket a hátuk mögött. Érdemes egyértelmű szabályokat hozni arról, hogy a jelentett esetek kapcsán ki, mikor, hol és hogyan kommunikálhat a tantestületen belül. Kik azok, akiket be kell vonni, és kik azok, akiket nem. Vannak információk, amiket minden pedagógusnak érdemes tudnia azért, hogy kellő érzékenységgel tudjon a diákok felé fordulni. Más információk viszont inkább a saját kíváncsiságunkat szolgálják, az áldozatnak viszont kellemetlen lehet, hogy azt olyanok is tudják, akikre nem tartozik.
- A fiatalok könnyen elbizonytalanodnak, ha nem tudják, hogy mi fog történni a bejelentésüket követően. Ha a folyamat átlátható, az segíthet abban, hogy a segítségkéréssel kapcsolatos félelmeiket legyőzzék.
- Ha az iskola egyértelműen elutasítja az áldozathibáztatást és a megszégyenítést, a közösség tagjai bátrabban fogják jelezni a nehézségeiket.
- A szemlélőket is meg kell erősíteni, és bátorítani, hogy ők is kérhetnek segítséget. Fontos, hogy a kortársak reakcióitól való félelem ne tartsa vissza a diákokat az online szexuális zaklatás jelentésétől.

„Mindig azt mondjuk, hogy azzal beszélj, akiben megbízol. Néha ezek nem a tanárok, hanem valaki más, egy technikus, portás, igazából bárki, akivel kényelmes beszélniük, akár az iskolai védőnő.” Középiskolai tanár

4.4.4 A technológia felelős használatának támogatása

Hasznos, ha a munkatársaknak vannak információi a fiatalok aktuális digitális szokásairól, és az ezekkel együtt járó potenciális veszélyekről is. A fiatalok nyitottak az újdonságokra, de az ezekkel járó kihívásokat és veszélyeket gyakran nem veszik figyelembe. Nem mindig tudják, hogy hogyan lehet biztonságosan felfedezni és élvezni a technika által nyújtott új lehetőségeket.

Az újdonságoknak, új szolgáltatásoknak komoly hatása van a fiatalok online viselkedésére, de ha a felnőttek nem figyelnek oda, akkor az ebből fakadó nehézségek könnyen rejtve maradnak.

Nem szabad megfeledkezni arról, hogy a technológia nemcsak veszélyeket rejthet magában, hanem lehetőségeket is kínál. Figyelni kell arra, hogy azok a szabályok, amelyek a veszélyektől óvnak, ezzel egy időben erősítsék, és támogassák a technológia felelős, pozitív használatát.

Hasznos tippek:

- A diákok is tarthatnak előadást, bemutatót a legújabb online trendekről/oldalokról/appokról/játékokról.
- Beszélhessenek arról, hogy mit csinálnak az interneten, kik az online példaképeik, honnan és hogyan szerzik be információikat. Ők is ajánlhatnak a társaiknak segítő, támogató online szolgáltatásokat.
- A technológia pozitív és biztonságos használatát a tanórák alatt is lehet erősíteni. Végezhetnek kutatást vagy kreatív feladatokat az interneten, és az iskola híreiről szintén tudnak a neten keresztül tájékozódni.
- Érdemes a fiatalokat bevonni az iskolai szabályzatok megalkotásába. A diákok végezhetnek közvélemény kutatást, interjúkat a társaik körében, az eredményeket pedig megoszthatják az iskola vezetésével és javaslatokat tehetnek egy jobb, hatékonyabb szabályozásra, esetkezelésre.
- A fiatalok támogatásának jó módja az iskolai kortárs segítő program. Kortárs segítő program bevezetéséhez további információk kérhetők az info@kek-vonal.hu címen.
- Már létező diák csoportok, vagy a diákönkormányzat munkájába is be lehet építeni az online szexuális zaklatással kapcsolatos figyelemfelkeltő, tájékoztató programokat.

4.4.5 Könnyen elérhető segítség

Nagyon fontos, hogy minden diák tudja, hogy hova fordulhat segítségért online szexuális zaklatás esetén az iskolán belül.

Az iskolának legyen információja arról, hogy hová tudja irányítani a diákot, születő akkor, ha az iskolán kívüli segítségre is szükség van.

Fontos végiggondolni azt is, hogy az iskola hogyan tud együttműködni más szereplőkkel az online szexuális zaklatás prevenciója és kezelése során. Ilyenek lehetnek:

- A rendőrség bűnmegelőzési osztálya
- A helyi önkormányzat
- A helyi családsegítő és gyermekjóléti központ
- A pedagógiai szakszolgálat
- Civil szervezetek

A megfelelő szakértelemmel rendelkező külső szervezetek információkkal, iránymutatással, képzésekkel segíthetik az iskolát: internetbiztonsággal, társadalmi nemekkel, LMBTQI, fogyatékos csoportok jogaival kapcsolatos workshopok keretében. Ezek a szervezetek segíthetik az iskolákat abban, hogy jobban megértsék az online szexuális zaklatás különböző formáit, könnyebben felismerjék és hatékonyabban kezeljék ezeket.

Hasznos tippek:

- Az iskola gondoskodjon arról, hogy a diákok tudják, hogy mely esetekben és kihez tudnak fordulni online szexuális zaklatással kapcsolatos aggodalmaikkal. A felelős munkatárs elérhetőségével és képével posztterek is kihelyezhetőek az iskolában.
- Érdemes az iskola weboldalán is elérhetővé tenni információkat olyan szervezetekről, ahová a diákok fordulhatnak abban az esetben is, ha nem az iskolában szeretnének segítséget kérni, illetve poszttereket helyezni ki az iskolában.
- Külső szervezetek, szakértők meghívásával jól lehet orvosolni a tudásbeli hiányosságokat.
- A tapasztalatok jó gyakorlatok megosztásával együttműködést lehet építeni más iskolákkal, szervezetekkel.

4.4.6 Hatásmérés, értékelés

Az online szexuális zaklatás hatásának és az iskolai közösségen belüli attitűdöknek a rendszeres felülvizsgálata elengedhetetlen ahhoz, hogy hosszú távon csökkentsük az zaklatások számát. Ehhez fontos, hogy az iskola meghatározza a megelőzéssel kapcsolatos céljait, ezek mérésének módját, és az eredmények kommunikációját.

Ha egy téma bekerül a köztudatba, a segítségkérés menete egyszerű és egyértelmű, a fiatalok pedig megbízhatnak abban, hogy segítséget kapnak, akkor az iskola rövidtávon azt fogja tapasztalni, hogy megnő a jelentett esetek száma.

Hasznos tippek:

- Érdemes akár évente felmérni a munkatársak és a diákok tapasztalatait, attitűdjét. A felmérésben láthatóvá válik, hogy a közösség tagjai mennyire érzik magukat biztonságban, hogyan gondolkodnak a segítségkérésről, mennyire elégedettek az esetek kezelésével.
- Ugyanígy fontos lehet a szülők tapasztalatainak rendszeres felmérése is.
- Az online szexuális zaklatással kapcsolatos tevékenységeket és a felmérések eredményeit érdemes az iskola egész közössége felé kommunikálni.

4.5 Az online szexuális zaklatás megelőzése: ellenőrző lista

- Hogyan jelenik meg az intézményben a teljes iskolát átfogó megközelítés?
- Hogyan jelennek meg az online biztonságról, valamint az egészséges, kölcsönös tiszteleten alapuló kapcsolatokról szóló üzenetek az iskola mindennapjaiban?
- Az iskola vezetése naprakész tudással rendelkezik az online szexuális zaklatással (megelőzés, jelentés menete, esetkezelés) kapcsolatban?
- Az iskola támogatja a munkatársait abban, hogy képesek legyenek megelőzni és kezelni az online szexuális zaklatás eseteit? Biztosít ehhez képzést, irányelveket, eljárásokat, amikre a dolgozók támaszkodni tudnak?
- Az iskola dolgozói és a diákok ismerik a különböző adatvédelmi beállításokat, a káros tartalmak online jelentésének, és eltávolításának lehetőségeit?
- Hogyan vonja be az iskola a teljes közösségét az online szexuális zaklatás megelőzésével kapcsolatos munkába, és az erre vonatkozó irányelvek, szabályzatok megalkotásába?
- Az iskola dolgozói tudják, hogy hogyan kell jelenteni egy online szexuális zaklatási esetet?
- Mit tudnak a diákok a segítségkérés/jelzés/jelentés különböző lehetőségeiről? Tudják, hogy mi fog történni az iskolában, miután jelentettek egy esetet, és milyen támogatásra számíthatnak?
- Mit tudnak a szülők a segítségkérés/jelzés/jelentés különböző lehetőségeiről? Tudják, hogy mi fog történni az iskolában, miután jelentettek egy esetet, és milyen támogatásra számíthatnak?
- Az iskola dolgozói értik, hogy a fiatalok hogyan használják a technológiát? Ismerik azokat az eszközöket, oldalakat, appokat, amiket a diákok használnak?
- Hogyan erősíti, támogatja az iskola a technológia pozitív használatát?
- Mik a szexuális zaklatás (online, offline) következményei az iskolában? Mindenki ismeri a lehetséges szankciókat?
- Az iskola dolgozói és a diákok is tudják, hogy milyen támogatásra számíthatnak azok, akik online szexuális zaklatás áldozatává váltak?
- Az iskola hogyan monitorozza, és értékeli a prevenciók munkájának hatását?

5. Az online szexuális zaklatás eseteinek kezelése

Az iskolának fontos szerepe van az online szexuális zaklatás kezelésében. A támogatás, amit az érintetteknek nyújtani tudnak, megállíthatja az esetek további terjedését és csökkenti az ismételt áldozattá válás veszélyét.

Az esetek hatékony kezelése erősíti a pozitív és támogató kultúrát az iskolán belül, és csökkenti az érintettekre gyakorolt tartós negatív hatást.

5.1 A fiatalok jelzéssel kapcsolatos attitűdje

A deSHAME projekt kutatásából kiderül, hogy a fiatalok mindössze 13%-a mondaná csak el a tanárának, ha online szexuális zaklatást tapasztalna. A segítségkérést megnehezíti:

- #1 „Aggódnék, hogy az iskolám túlreagálja a dolgot” 45%
- #2 „Aggódnék, hogy csak minden még rosszabbra fordul” 34%
- #3 „Nem tudnám, hogy melyik tanárommal kell beszélnem” 32%
- #4 „Nem hiszem, hogy komolyan vennének” 26%
- #5 „A tanárok túl elfoglaltak, nem lehet velük ilyesmiről beszélni” 21%

A gyermekvédelmi szabályzatok kialakításakor fontos figyelembe venni ezeket az adatokat is. A fiataloknak bizalomra, érzékenységre és átlátható keretekre van szükségük ahhoz, hogy segítséget tudjanak kérni egy nehéz helyzetben.

5 akadály, ami megnehezíti a segítségkérést:

„Azt hiszem, van [segítség], de az emberek félnek használni, mert féltik a hírnevüket. Attól félnek, hogy ha segítséget kérnek, mások azt fogják hinni, hogy gyengék.”

Lány, 14–17 éves

„Mindig azt mondják, hogy bizalmasan kezelnek mindent, de az emberek ebben nem bíznak annyira, és azt hiszem, mindig azt gondolják, mi van, ha valahogy ez az egész kiderül? Ezt gondolják, meg ehhez hasonlókat, és szerintem ez megakadályozza őket, hogy elmondják valakinek.”

Lány, 14–17 éves

„[Azokról, akik szólnak a tanároknak] Árulók”

Diák, 16–17 éves

5.2 Azonnali válaszok az online szexuális zaklatással kapcsolatos jelzésekre

Amikor az iskola dolgozója tudomást szerez egy online szexuális zaklatásról, az iskola gyermekvédelmi szabályzatának megfelelően a lehető leghamarabb segítséget kell nyújtania.

Hasznos tippek:

- Fontos figyelembe venni, hogy hogyan derült fény a problémára: az áldozat maga szólt, egy barátja, vagy esetleg egy kolléga hallott egy elejtett megjegyzést? Ha nem az áldozat szólt, fontos végiggondolni, hogy vajon miért nem? Lehet, hogy fél, nyomást gyakorolnak rá, de az is lehet, hogy ő maga még nem tud arról, ami történt vagy történik. Ennek megfelelően kell megtenni az első lépéseket.
- Minden jelzést komolyan kell venni, méltányolni, hogy a jelentést tevő fiatal legyőzte az ezzel kapcsolatos aggályait és segítséget kért.
- Az áldozat támogatásához ítélezésmentes légkörre van szükség, és mindenki számára érthető és elfogadható nyelvezetre. A felnőttek gyakran használják az „áldozat” és „elkövető” kifejezéseket, de lehet, hogy a diákok nem így azonosítják magukat, és nem is szeretnék, ha így utalnának rájuk.
- Kerüljük az áldozathibáztatást. Lehet, hogy az áldozat is kockázatot vállalt a viselkedésével, amit más kihasznál, de ez nem jelenti azt, hogy megérdemli a hibáztatást. Ha a szülőket is be kell vonni a folyamatba, ne felejtjük el, hogy ők is nehéz helyzetben vannak.
- Fontos, hogy a felnőtt megpróbáljon nyugodt maradni, akkor is, ha nehéz. Lehet, hogy sokkoló, amit a fiatal megoszt, de neki magának is akadályokat kellett leküzdenie azért, hogy segítséget kérjen. A szörnyülködés megnehezíti, hogy minden szükséges részletet és körülményt megtudjunk.
- A fiatalok gyakran hallják, hogy szóljanak, ha baj van, és ha segítségre van szükségük, de általában arról nem beszélünk, hogy mi fog történni ezután. Előfordulhat, hogy pont azért nem szólnak, mert tartanak az ismeretlen helyzettől. Épp ezért fontos elmagyarázni, hogy mi a következő lépés azután, hogy segítséget kértek. Kinek kell esetleg még szólni, és ez hogyan fog megtörténni. Az áldozatok már a zaklatás során megélték azt, hogy elveszítették a kontrollt saját helyzetük felett, ezért segíteni kell abban, hogy valamennyire visszaszerezhessék a kontroll érzését. Ez azt is jelenti, hogy őket is be kell vonni a folyamatba. Ha például egy másik munkatársat is tájékoztatni kell, akkor fel lehet ajánlani, hogy a fiatal is részt vehet a beszélgetésen.
- Nemcsak azt érdemes megbeszélni, hogy kiket kell még bevonni a folyamatba, de azt is, hogy kik azok, akiknek nem szükséges tudnia a probléma részleteiről. A fókuszcsoportokban néhány diák amiatt aggódott,

hogy a tanáriban pletykálnának róluk, ezért inkább nem is kérnének segítséget az iskolában. Ezeket a félelmeket komolyan kell venni. Az esetkezelés során az átláthatóság mellett azt is biztosítani kell, hogy a felnőttek a megfelelő tisztelettel és diszkrécióval járjanak el.

- A feltételezett elkövető helyzetét is meg kell vizsgálni. Ő maga is lehet áldozat, ezért fontos az eset minden részletét megvizsgálni. Ez nem jelenti azt, hogy nem indítható akár fegyelmi eljárás is, de érdemes alaposan megvizsgálni a körülményeket. Ehhez a sokszor bonyolult és összetett kérdéshez további szempontokat találhatók „A problémás szexuális viselkedést mutató fiatalok támogatása” című útmutatóban, ami letölthető a honlapunkról.
- Lehetséges, hogy másoknak is szüksége van a támogatásra. A zaklatás szemtanúi, szemlélői is segítségre szorulhatnak. Az online tér jellegzetessége miatt ez sokszor egészen sok diákot jelenthet. Érdemes végiggondolni, hogy kiket érinthet még az eset, hogyan lehet őket a leghatékonyabban elérni. Az osztályokban például fel lehet hívni a figyelmet arra, hogy kihez tudnak fordulni zaklatás esetén, hogyan tudnak segítséget kérni.
- Előfordulhat, hogy más iskolákkal is fel kell venni a kapcsolatot. Például ha a zaklatási ügyben egy másik iskola tanulója is érintett, akkor azt az iskolát is értesíteni kell – megkeresni a gyermekvédelmi felelőst vagy az igazgatót. Könnyen lehet, hogy nem is tudnak az esetről, illetve plusz információkra van szükségük ahhoz, hogy a saját tanulóiknak segítséget nyújtsanak. Felnőttek is érintettek lehetnek az ügyben. Ilyen esetben fel kell venni a kapcsolatot a rendőrséggel.

5.3 Szükség van a rendőrség bevonására?

Az online szexuális zaklatás egyes esetei törvénybe ütköznek. Az iskolák szabályzatainak rendelkezniük kell arról, hogy hogyan továbbítsák ezeket az incidenseket a rendőrségnek. A rendőrség bevonása mellett a gyermekjóléti szolgálatnak is jelezni kell. Az iskola gyermekvédelmi felelősének feladata, hogy ismerje a gyermekvédelmi rendszer jelzés tételi mechanizmusait és a rendőrség bevonásának menetét.

A rendőrség segítséget nyújthat az iskoláknak és más szervezeteknek annak meghatározásában is, hogy milyen tartalmak minősülnek az adott esetben bizonyítéknak, és ezeket, hogyan érdemes rögzíteni és tárolni.

Szexing és online szexuális zaklatás

Az illegális tevékenység egyik példája a „szexing”. Ez a beleegyezésen alapuló, vagy beleegyezés nélküli megosztása szexuális tartalmú saját képeknek. A Büntető Törvénykönyv 204. § szerint pedofil tartalomnak minősül az a fénykép, videófelvétel, ami 18. életévét be nem töltött személyt olyan helyzetben ábrázol, ami alkalmas lehet arra, hogy másban felkeltse a nemi vágyat.

A fiatalok által készített összes szexuális tartalmú képet az iskola gyermekvédelmi szabályzatával összhangban kell kezelni, de a beleegyezés nélküli megosztást az online szexuális zaklatás eseteként értelmezzük.

Az iskolai dolgozói nem tekinthetik meg az illegális képeket, hacsak ez nem elkerülhetetlen vagy szükséges az érintett gyermekek biztonsága

szempontjából. A dolgozók soha nem másolhatnak le vagy továbbíthatnak illegális képeket.

Ha egy fiatal (18 évesnél fiatalabb) beleegyezett a szexuális tartalom létrehozásába, vagy megosztásába, helyénvaló lehet az iskola számára az incidens közvetlen kezelése (a rendőrség bevonása nélkül) amennyiben alaposan és széleskörűen megvizsgálta a veszélyhelyzetet.

Azonban minden olyan esetben, amikor a szexuális tartalmú képeket beleegyezés nélkül osztották meg, vagy nyomásgyakorlással, kényszerítéssel érték el a megosztást, szükség van a rendőrség bevonására. A rendőrségnek gondoskodnia kell a súlyosbító tényezők - például kényszerítés, zsarolás, felnőttek részvétele, vagy sérülékeny fiatalok ellen elkövetett cselekmények - vizsgálatáról és a bizonyítékok összegyűjtéséről annak érdekében, hogy a legmegfelelőbb és arányos választ tudják adni.

Ezek a jelek mutathatják, hogy be kell vonni a rendőrséget az adott ügybe:

- Ha szexuális erőszak, kényszerítés, zsarolás, vagy kizsákmányolás gyanúja merül fel.
- Különlegesen extrém, vagy erőszakos a tartalom.
- 12 év alatti gyereket vagy gyerekeket szexuális tevékenységbe vontak be.
- Egy gyerek jelentős, vagy közvetlen veszélynek van kitéve. Előfordulhat, hogy a hatóság és a gyermekvédelmi rendszer tagjainak együttműködésére van szükség ahhoz, hogy ezeket a gyerekeket be lehessen azonosítani.

Akkor is be kell vonni a rendőrséget:

- Ha más okból védelemben vett gyereket érint.
- Nagyszámú gyermeket érint az eset.

- Olyan fotó, videó kerül elő, amely bűncselekmény elkövetését rögzíti.

Az érintett diákok sokszor tartanak a rendőrség bevonásától azokban az esetekben is, amikor egy online szexuális zaklatás a törvényt is sérti. Ennek több oka lehet. A deSHAME projekt kutatásában a következő aggályokat említették a fiatalok a rendőrség bevonásával kapcsolatban:

- #1 „Nem szeretném, hogy a családomat is bevonják” 52%
- #2 „Nem akarnám, hogy mások bajba kerüljenek” 38%
- #3 „Nem akarnék bajba kerülni” 36%
- #4 „Nem gondolnám, hogy elég súlyos az eset” 30%
- #5 „Nem tudom, hogyan kell jelenteni a rendőrségnek” 28%

5 akadály, ami megnehezíti a rendőrség értesítését

Ezek az adatok segítik megérteni, hogy miért vonakodik sokszor maga az áldozat is attól, hogy a rendőrség is bevonásra kerüljön, illetve rávilágít arra is, hogy milyen információkra, biztosítékra van szüksége a fiataloknak ahhoz, hogy merjenek a rendőrséghez fordulni.

Előfordulhat, hogy az áldozat vonakodik attól, hogy a rendőrség is értesüljön a problémáról, az iskolának mégis meg kell tennie ezt a lépést, például azért, hogy elkerülhető legyen a további károkozás. Fontos, hogy az áldozat tájékoztatást kapjon a rendőrség bevonásának az okairól, és segítséget is kapjon ahhoz, hogy megértse, a rendőrség legfontosabb és elsődleges kötelessége a gyermekek védelme.

5.4 Az esetkezelés további lépései

Az online szexuális zaklatás jelensége esetenként nagyon összetett; magában foglalhat privát és nyilvánosan elérhető üzeneteket és képeket, a zaklatás több különböző felületen ismétlődhet, és különböző iskolákban, helyszíneken vagy közösségekben élő fiatalokat is érinthet. Fennáll annak a veszélye is, hogy a zaklatás később újból felszínre kerül, és a jövőben újabb sérülést okoz.

A diákok nem szívesen tesznek jelzést, mert azt gondolják, hogy semmit nem lehet tenni, hisz az adott tartalom már nyilvánosan elérhető. Az iskola nem ígérheti meg, hogy teljesen el tudják távolítani a tartalmat, de az erre való törekvésről biztosítani kell az érintett diákokat. Ezzel csökkenteni lehet a tartalom újbóli megjelenésének kockázatát, és az áldozatot is megnyugtathatja.

Ha egy eset bűncselekménynek minősül, akkor a képeket vagy más tartalmakat bizonyítékként kell kezelni, és eszerint lementeni és tárolni.

Érdemes a rendőrség útmutatását kérni, hogy milyen bizonyítékok elmentése szükséges. A pedagógusnak nem feladata, hogy bizonyítékot gyűjtsön, de a helyzet feltárásakor esetlegesen előkerülő bizonyítékokat fontos megőrizni. Például ha egy mobiltelefonon feltételezhetően illegális tartalmak vannak, azt fontos lehet elzárni úgy (kikapcsolva, vagy repülő üzemmódban), hogy az adataihoz ne lehessen távolról sem. Azért, hogy ez szabályos, és átlátható legyen, fontos, hogy a házirend szabályozza, hogy milyen esetben lehet telefont vagy más eszközt elkobozni.

A rendőrség mellett egyéb lehetőség is van a káros online tartalmak bejelentésére:

Közvetlenül lehet fordulni az Internet Hotline-hoz is. Az Internet Hotline egy jogsegélyszolgálat, bejelentések alapján segítenek az interneten talált

jogsértő tartalmak gyors eltávolításában, azért, hogy a gyermekek minél kevesebb – számukra – káros tartalommal találkozhassanak a neten. Az Internet Hotline együttműködik a rendőrséggel és nemzetközi partnerekkel is. nmhh.hu/internethotline

Minden olyan esetben, ahol a rendőrségen kívül mást is be kell vonni az eset kezelésébe, az összehangolt válaszhoz fontos, hogy a szakemberek tudjanak egymásról, és a szükséges információkat megosszák egymással.

A rendőrségi eljárás hosszabb időt is igénybe vehet, ezért fontos, hogy az iskola a saját gyermekvédelmi szabályzatának megfelelő intézkedésekkel ne várja meg a rendőrségi vagy jogi eljárás végét, hanem a rendőrség bevonásával párhuzamosan kezdje meg.

A nem bűncselekménynek minősülő esetek során az iskolának szintén a gyermekvédelmi szabályzatát kell követnie, és szükség esetén be kell vonni a helyi gyermekjóléti szolgálatot.

Arra kell törekedni, hogy a lehető leggyorsabban lehessen kezelni és lezárni az esetet. Gondoskodni kell a káros tartalom eltávolításáról, hogy ne terjedjen tovább, és csökkenjen a jövőbeni ismételt áldozattá válás esélye.

Az online tartalom eltávolításának leggyorsabb és leghatékonyabb módja az, ha az a személy, aki eredetileg kipoztolta vagy elküldte, eltávolítja azt.

Ha a zaklatásért felelős személy/személyek azonosíthatók:

- Az elkövetőnek el kell magyarázni, hogy az általa terjesztett tartalom miért minősül online szexuális zaklatásnak, és felszólítani, hogy távolítsa el.
- Az elkövetőt meg kell kérni, hogy ne csak a saját gépéről/telefonjáról törölje a tartalmat, hanem a közösségi oldalokról, játék oldalokról, felhő alapú tárhelyekről is.
- Az iskola kérhet az elkövetőtől listát azokról a személyekről, akiknek a zaklatásra használt tartalmat továbbította, így nyomon lehet követni, hogy kihez juthatott még el, és tőlük is kérni, hogy töröljék azt az előbbi módon.
- A tartalmak törlésének elutasítása indokolhatja az eszköz/készülék elkobzását is.
- Ha a diák megtagadja a zaklató tartalmak eltávolítását vagy törlését, akkor a szülőt, gondviselőt is értesíteni kell.

Ha a zaklatásért felelős személy/személyek nem azonosíthatók:

- A zaklató beazonosításához szükség lehet az áldozat, vagy a jelzést tevő együttműködésére is. Gyakran előfordul, hogy egy fiatal azért nem fedi fel a zaklató kilétét, mert fél a társak negatív reakcióitól, hogy árulónak, besúgónak tartanak őt. Az áldozat támogatása mellett fontos az is, hogy az iskola megfelelően szankcionálja azt, ha a közösségben nehéz helyzetbe kerül valaki azért, mert segítséget kért. Hosszú távon pedig célként kell kitűzni egy olyan

iskola légkör megteremtését, ahol az online szexuális zaklatás jelentését, és a segítségkérést a kortársak nem kritizálják, hanem megértik és támogatják.

- Ha egy névtelen profilról van szó, érdemes megnézni ki követi, és kit követ a profil. Az elkövető gyakran követi a saját profilját, és a barátaiét is, és persze ez visszafelé is igaz. Kiderülhet, hogy kik a közös ismerősei az elkövetőnek és az áldozatnak, és ebből is rá lehet jönni arra, hogy kicsoda.
- A közösségi oldal, vagy más online szolgáltatás adminisztrátorát kérni kell, hogy távolítsák el a káros tartalmakat. A szolgáltatóknak kötelessége eltávolítani azokat a tartalmakat, amelyekkel megszegik a felhasználási feltételeiket. Előfordulhat olyan eset, ami nem sérti a szolgáltató saját szabályzatát, és ezért nem is távolítják el. Ettől még lehetséges, hogy az áldozatnak fájdalmat okoz. Érdemes újra jelenteni az ügyet a szolgáltatónál, minél több indoklással, miért is kell eltávolítani az adott tartalmat. De közvetlenül is lehet jelenteni az nmhh.hu/internethotline oldalon is.

Bármelyik helyzetben fennállhat annak az esélye, hogy az adott káros tartalom újra megjelenik a világhálón, például ha valaki elmentett egy screenshotot vagy egy másolatot készített. Fontos, hogy az áldozat tudja, hogy az ismétlődő zaklatást is jelentheti, és az incidenst ugyanolyan körültekintően fogják kezelni, mint első alkalommal.

A 116-000 segélyvonal a bántalmazott és eltűnt gyermekekért egy ingyenes telefonszám, amelyen a Kék Vonal segítőt tudják megkeresni azok a felnőttek, akik aggódnak egy gyermekért, akiknek kérdései, kételyei vannak egy gyerek biztonsága kapcsán, és akik bizonytalanok, hogy kihez fordulhatnának segítségért.

Segélyvonalunkon várjuk azoknak a pedagógusoknak, védőnőknek, egészségügyi és mentálhigiénés szakembereknek, pszichológusoknak, gyermekjóléti intézményekben dolgozó és gyermekvédelemmel foglalkozó szakembereknek a hívásait, akikben jelzési kötelezettségük vet fel dilemmákat, vagy akik egy-egy komplex eset kapcsán keresnek egy konzultációs lehetőséget.

Írásban is fordulhatnak hozzánk a 116000@kek-vonal.hu címen.

5.5 További támogatás

Az online szexuális zaklatás tartós hatással lehet az érintetteknek. Még ha egy eset az iskola számára megnyugtatóan záródik is, az áldozatra a későbbiekben is hatással lehet. Ezt a zaklatás online jellege is erősítheti – az áldozat attól tarthat, hogy a zaklató tartalom bármikor újra megjelenhet a világhálón. Fennáll annak a veszélye, hogy az áldozat kihagyja az órákat, vagy egyáltalán be sem megy az iskolába, ha nem érzi a felnőttek részéről a folyamatos támogatást. Támogatásra van szüksége ahhoz, hogy együtt tudjon lenni a kortársaival, potenciálisan beleértve azokat is, akik zaklatták.

Az áldozatnak szüksége lehet egy kis időre, hogy feldolgozza, ami történt, előfordulhat, hogy nem reagál azonnal, mert időre van szüksége ahhoz, hogy megértse a történeteket, és a zaklatás következményeit. Ha az áldozat készen érzi magát, hasznos lehet a zaklatással kapcsolatos érzéseit felszínre hozni, ezekre reflektálni. Érdemes együtt végiggondolni, hogy mi lenne számára a legmegfelelőbb segítség, és egy gyakorlati tervet készíteni ehhez. Azoktól a személyektől eltekintve, akiknek tudniuk kell egy online szexuális zaklatással kapcsolatos incidensről (például a gyermekvédelmi felelős), hasznos lehet néhány olyan tanárt vagy kortársat is bevonni, akik kellő érzékenységgel tudják támogatni az áldozatot.

Az **1-es számú melléklet** található egy ellenőrző lista, amelynek segítségével az érintett könnyebben el tudja dönteni, hogy kiket szeretne bevonni, és ők mennyit tudjanak a történetekről.

Ha egy eset törvénysértő, és jogi eljárás indul, fontos szem előtt tartani, hogy az érintett fiatal ezt rendkívül megterhelőnek érezheti. Fontos, hogy minden olyan fiatal, aki ebben a helyzetben van, folyamatos támogatást kapjon. A bírósági ügyek nagyon hosszadalmasak, és a felszínre hozhatják a korábban átélt traumákat. Például, amikor a fiatalnak vallomást kell tennie, és részletesen elmondania a bíróság előtt, hogy mi történt vele.

A hosszú eljárások miatt is szükséges, hogy az iskola mindig alaposan és körültekintően dokumentálja a felszínre kerülő eseteket, az esetkezelés menetét, hogy szükség esetén felhasználhatóak legyenek az eljárás közben.

Egy büntető ügy, vagy ítélet felhívja a figyelmet az érintett diákokra és az iskolára is. Alapvető fontosságú, hogy az iskola biztosítsa az áldozatok és a feltételezett elkövetők védelmét az online és az offline térben is, különös tekintettel az ismételt áldozattá válás veszélyeire.

5.6 Együttműködés a szülőkkel, gondviselőkkel

Az iskolának értesítenie kell az online szexuális zaklatás áldozatának szüleit, vagy gondviselőit. Ez alól csak az eset jelenthet kivételt, ha okkal lehet feltételezni, hogy a szülők bevonása további veszélynek teszi ki a fiatalot. Ha ez a helyzet áll fenn, akkor be kell vonni a gyermekjóléti szolgálatot.

Érthető módon a szülők idegesek vagy dühösek lehetnek a helyzet miatt vagy esetleg maguk is az áldozatot hibáztatják, amiért belekeveredett egy zaklatási ügybe. Fontos, hogy az áldozat védelme maradjon a fókuszban. A szülőket segíteni kell abban, hogy az együttműködésükkel egy olyan tervet lehessen kidolgozni, ami az áldozatot megfelelően támogatja.

Hasznos tanácsok a szülőkkel, gondviselőkkel való együttműködéshez:

- A szülőt/gondviselőt érdemes személyesen tájékoztatni, és a fiatalnak is felajánlani a lehetőséget, hogy jelen lehet a beszélgetésen.
- Ha az áldozat nem szeretné a szüleit is bevonni, érdemes végiggondolni, hogy mi lehet ennek az oka. Zavarban van a szülei előtt, fél az esetleges negatív következményekről, vagy egy sokkal mélyebb félelme van a szülei reakcióját illetően?
- A szülőket/gondviselőket tájékoztatni kell arról, hogy milyen intézkedéseket tett meg eddig az iskola és milyen javaslatok/tervei vannak az eset további kezelésére.
- A szülőket is meg kell kérdezni arról, hogy szerintük mit tehet még az iskola, illetve végiggondolni, hogy a szülők mit tudnak tenni otthon.
- A szülők/gondviselők a gyermeküket hibáztatják? Fontos a szülőkkel megértetni, hogy a bűnbak keresése nem jelent megoldást, a gyermek érzelmi támogatása és egy biztonságos légkör megteremtése a cél, hogy az áldozat képes legyen beszélni érzéseiről, és feldolgozni a történeteket.
- Érdemes átbeszélni, hogy milyen gyakran szeretnének információt kapni az esetleges fejleményekről, illetve ha más szervezetek bevonása is szükséges, akkor az együttműködés során mi lesz a szerepük.
- Rendőrségi feljelentés esetén fontos tudni, hogy a szülők várnak-e ebben segítséget az iskolától, és tisztázni, hogy mi az, amiben az iskola segíteni tud.

66%

A deSHAME projekt kutatása szerint a megkérdezett fiatalok 66%-a látta, hogy mások szexuális tartalmú „viccet” osztottak meg az elmúlt évben.

5.7 A fiatalok online viselkedésének megváltoztatása

Ha az online szexuális zaklatás elkövetéséért felelős diákot/diákokat azonosítani lehet, a gyermekvédelmi szabályzatot és a házirendet követve kell az esetet kezelni.

Amikor megkérdeztük a fiatalokat, hogy miért vesznek részt mások szexuális zaklatásában online, nagyon gyakran azt mondták, hogy viccből (47%). Az elkövetők ezt kifogásként is használhatják a viselkedésükre, heccelésnek, ugratásnak fogják fel, vagy azt mondják, hogy ez egy félreértés és mindenki túl komolyan veszi a történeteket. Azt gondolhatják, hogy nem az ő viselkedésük problémás, hanem az áldozaté. Túlreagálta, vagy félreértette, ami történt.

A deSHAME projekt kutatása szerint a 13–17 év közöttiek 66%-a volt szemtanúja szexuális tartalmú vicceknek

(például nemi erőszakkal kapcsolatos vicceknek) az elmúlt egy évben online.

Az iskolának dolgoznia kell azon is, hogy azok, akik részt vesznek a zaklatásban, felismerjék a tetteik következményeit, és segítséget kapjanak a viselkedésük megváltoztatásához. Az iskola dolgozóival folytatott interjúk szerint a konfliktusok resztoratív megközelítése hatékony lehet a további bántalmazás megelőzésében. A szülők és gondviselők bevonása szintén alapvető fontosságú abban, hogy az iskola által közvetített üzeneteket ők is meg tudják erősíteni az otthoni környezetben.

Azt is szem előtt kell tartani, hogy a resztoratív, helyreállító megközelítés nem minden esetben megfelelő, és fontos, hogy az áldozattal együtt döntsenek az alkalmazásáról. Ha nem kellő gondossággal járnak el, az további traumát okozhat, különösen a szélsőséges vagy súlyos zaklatás esetében.

„Gyakran használok resztoratív technikát konfliktushelyzetekben. Gyakran ülünk itt, az asztal körül. Segítek nekik megérteni, hogy az, amit mondtak vagy tettek, hogy érintette a másikat, de nem csak őt, hanem a családtagjait is, milyen hatással volt ez az iskolai teljesítményére, jelenlétére. De azt hiszem, a legfontosabb, amivel el kell kezdeni a munkát, az a szülők és gondviselők megnyerése. Ha képesek vagyunk a szülőket magunk mellé állítani és megértetni velük a helyzetet, akkor jó úton haladunk.”

Tanár

Ehhez a kérdéshez további szempontok találhatóak a „A problémás szexuális viselkedést mutató fiatalok támogatása” című útmutatóban, ami letölthető a www.kek-vonal.hu honlapról.

5.8 Az online szexuális zaklatás kezelése: ellenőrző lista

- Az iskola rendelkezik szabállyal, ami leírja az online szexuális zaklatás esetén alkalmazandó protokollt? Az erre vonatkozó iskolai szabályzatok és irányelvek könnyen elérhetőek a dolgozók számára?
- Az iskola dolgozói tudják, hogy hogyan támogassák a zaklatás áldozatait iskola időn kívül és az iskolai szünetekben?
- A munkatársak értik, hogy miért nehéz a diákok számára a segítségkérés? Megteszik a megfelelő lépéseket annak érdekében, hogy több diák jelentse, kérjen segítséget, ha online szexuális zaklatást tapasztal?
- A zaklatás áldozatai kellőképp be vannak vonva a döntéshozatalba és az esetkezelés folyamatába?
- A munkatársak megfelelő képzést kapnak/kaptak ahhoz, hogy értékeljék a kockázatokat, és szükség esetén döntést tudjanak hozni a rendőrség bevonásáról?
- Az iskola dolgozói tudják, hogy mit tegyenek, ha egyértelmű, hogy az online szexuális zaklatás, amelyet tapasztalnak törvénytörés?
- Az iskola dolgozói tudják, hogy hogyan továbbítsák az eseteket az iskola vezetése felé, ha szükséges?
- Az iskola együttműködik más szereplőkkel annak érdekében, hogy megfelelő választ tudjon adni? (helyi gyermekjóléti szolgálatokkal, rendőrséggel, gyámhivatallal, pedagógiai szakszolgálattal, civil szervezetekkel)
- Van egy kijelölt munkatárs, akinek feladata, hogy kapcsolatot tartson az eset során bevont más szereplőkkel? Van terv a hatékony szakmaközi együttműködés megvalósítására?
- Az iskola rendelkezik protokollal arra vonatkozóan, hogyan kutathatnak át diákokat, foglalhatják le digitális eszközeiket, és törölhetnek tartalmakat? Az erre vonatkozó iskolai szabályzatok és irányelvek könnyen elérhetőek a dolgozók számára?
- Az online szexuális zaklatást tapasztaló összes gyermek számára tud az iskola segítséget nyújtani? (szemlélők, áldozatok, és elkövetők számára is?)
- A szülőket és gondozókat folyamatosan tájékoztatja és aktívan bevonja az iskola az online szexuális zaklatási esetek kezelésébe, rendezésébe?
- A zaklatás elkövetői számára is tud az iskola segítséget nyújtani/ szervezni, annak érdekében, hogy változzon a viselkedésük?

6. További segítség

Fiataloknak

KÉK VONAL

A 116 111 hívószámon az egész országból nonstop elérhető ingyenes, anonim telefonszolgálat.

www.kek-vonal.hu

YELON

A Yelon egy szexedukációs weboldal és telefonos alkalmazás, ami válaszokat kínál a 10–18 éves fiatalok testképével, kapcsolataival, szexualitásával összefüggő kérdéseire. A chat segítségével a fiatalok névtelenül feltehetik kérdéseiket, és személyre szabott válaszokat kapnak a Yelon képzett szakembereitől.

www.yelon.hu

INTERNET HOTLINE

Az Internet Hotline egy online bejelentő felület, ahol az internet használók minden, az interneten talált sértő, káros, illegális tartalmat (beleérte a pedofil, tiltott pornográf tartalmakat), bejelenthetnek – akár névtelenül is.

nmhh.hu/internethotline

Szülőknek, szakembereknek

További információk az internetbiztonságról:

www.saferinternet.hu

Internet Hotline

Az Internet Hotline egy online bejelentő felület, ahol az internet használók minden, az interneten talált sértő, káros, illegális tartalmat (beleérte a pedofil, tiltott pornográf tartalmakat), bejelenthetnek – akár névtelenül is.

nmhh.hu/internethotline

Segélyvonal a bántalmazott és eltűnt gyermekekért

A 116-000 segélyvonal a bántalmazott és eltűnt gyermekekért egy ingyenes telefonszám, amelyen a Kék Vonal segítőt tudják megkeresni azok a felnőttek, akik aggódnak egy gyermekért, akiknek kérdései, kételyei vannak egy gyerek biztonsága kapcsán, és akik bizonytalanok, hogy kihez fordulhatnának segítségért.

Ezek a kérdések segítséget nyújthatnak ahhoz, hogy a fiatallal együtt lehessen összeállítani egy cselekvési tervet.

Név:

Osztály

Kik azok, akik már tudnak a Veled történetekről?	
Kit/kiket szeretnél még bevonni?	
Mennyit, milyen mélységben szeretnél megosztani velük?	
Milyen jellegű segítséget vársz tőlük?	
Mi az, amit nem szeretnél, hogy tegyenek?	

„Félnék attól, hogy a rendőrséghez forduljak.”

Lány, 13 éves

„Lehet, hogy nem mutatják ki, de azért tudod, hogy gondolatban elítélnék. Ezt érezni lehet.”

Fiú, 17 éves

„A lányoknak ez sokkal rosszabb. Olyanról is hallok sokszor, hogy fiúk képei járnak körbe. De szerintem őket valahogy nem zavarja annyira. Ha egy lánnyal történik ilyesmi, őket sokkal rosszabbul érinti.”

Lány, 17 éves

„Szerintem ha egy fiú tiszteli a barátnőjét, vagy úgy általában a lányokat, akkor nem vicces neki körbeküldeni a képeit. De ha nem törődik vele, hogy ez a másoknak milyen érzés lehet, akkor viccesnek is tarthatja.”

Fiú, 17 éves

„Ha valaki elkezd terjesztetni egy pletykát, akkor ahhoz mindenki csatlakozik... egyre nagyobb és nagyobb lesz, mindenkihez elér.”

Fiú, 14 éves

„Késő éjszaka volt, amikor kaptam egy üzenetet egy fiútól az iskolából. Egy pornó kép volt, és aztán még írogatott. Tiltottam, de azért kellemetlen volt, meg kínos.”

Lány, 15 éves

„Lehet, hogy körbeküldik a meztelen képedet, meg mindenfélét mondanak rólad, de akkor sem fogsz szólni egy tanárnak, mert az rögtön szólna a szüleidnek, és abból csak a baj lenne.”

Lány, 14 éves

„Mindenkihez eljut. Mindenkinek vannak barátai, azoknak meg haverjai. Az interneten olyan, mintha mindenki ismerne mindenkit.”

Fiú, 17 éves

PROJECT
deSHAME

deshame.eu
© 2018 Project deSHAME
(Childnet, Save the Children Denmark,
Kek Vonal, UCLan). All rights reserved.